

૯૩૧૯

ૐ

શ્યામ ગ્રંથાવલી નં. ૬

ગુપ્તવિદ્યા અને અજ્ઞયખીનો ભંડાર.

ભાગ ૧ લો.

માલીકને માટે રચી પ્રગટ કર્તા.

વિધવિધ ભાષા ભિન્ન અનેક શાસ્ત્રસંપન્ન
સામળદાસ સેવકરામ ગોર (શર્યા)
શ્રી વડગામ નવલોચક કંપનીના એજેન્ટ.

મુંબઈ : ... પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ.

સને ૧૮૬૭ ના રૂપ મા આકટ મુજબ રજીસ્ટર કરાવી
આ પુસ્તક સંબંધી સર્વે પ્રકારના હક માલીક
ગોતાના સ્વાધિન રાખ્યા છે.

મો સં ૧૯૦૦.

શાકે ૧૮૨૨.

કિંમત રૂા ૧-૦-૦ એક.

૩૫

શ્યામ ગ્રંથાવલી નં. ૬

ગુપ્તવિદ્યા અને અજ્ઞયખીનો ભંડાર.

ભાગ ૧ લો.

માલીકને માટે રચી ગયેલ કત્તા.

વિધવિધ ભાષા ભિન્ન અનેક શાસ્ત્રસંપન્ન
સામળદાત્ર સેવકરામ ગોર (શર્મ્મા)
બી વડગામ તત્વશોધક કંપનીના સેક્રેટરી.

મુંબઈ:- રાયલ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ.

સને ૧૮૮૭ ના ૨૫ મા આગસ્ટ મુજબ રજીસ્ટર કરાવી
આ પુસ્તક સંખ્યાથી સર્વે પ્રકારના હુકમ માલીક
પાતાના સ્વાધિન રાખ્યા છે.

૪૦ સં ૧૯૦૦.

શાકે ૧૮૨૨.

કિંમત રૂા ૧-૦-૦ એક.

મ સ્તા વ ના.

આપણામાં કહેવત છે કે “ વખત આવે જીવ આપીએ, પરંતુ જીંદગીના ગુજરાન રૂપ જે કંઈ ગુપ્ત હુત્તર હોય તે ન ખતાવીએ.” અને ખરેખર ! તે મુજબ સાંપ્રત સમયે એવો રીવાજ પડી ગયો છે કે, વખતપર કોઈ માણસના લક્ષમાં એકાદ ગુપ્ત ચમત્કારીક વિદ્યા કળાનું રહસ્ય સમજવામાં આવે છે તો જાણે “ એક સુંઠનો કાંકરો મલવાથી ગાંધી બની ગયો હોય ” તેવી રીતે બીજાઓને તેની માહિતી ન આપતાં, તો તેજ સિદ્ધ બની જઈ તે વિદ્યાની સહાયતાથી ગુજરાન ચલાવવાની અનેક પાખંડી યુક્તિ પ્રયુક્તિઓ રચે છે; જેથી આપણી પ્રાચીન વિદ્યાકળાની સત્યતા સાબીત કરી આપના યોગ પ્રત્યક્ષ પરીમાણો દાખલ જે કંઈ હુત્તરકળા હાલમાં હયાત છે; તે પણ દીનપ્રતિદીન નષ્ટ થતી જાય છે. એ જોઈ અમોએ અનેક જગોએ શોધ કરી, પ્રાચીન અદ્યતન સમયનાં સંસ્કૃત, મરાઠી, ગુજરાતી, હિંદી, બંગાલી, ફારસી, અરબી, હીંદુ, ઈંગ્રેજ વિગેરે કેટલીક ભાષાઓનાં પુસ્તકો, લેખો, ખાંડો, વગેરે મેળવી તથા જોગી, જંગમ, ફકીર, સ્વામિ, સન્યાસી, સાધુ, અધારી, અતિત, પહાડી, કોલવણી ઠાકરો વગેરે લોકો પાસેથી મેળવી શકાય તેટલી માહિતી મેળવેલી છે; જેનો લાભ સ્વદેશી બાન્ધવોને પણ થાય, એ હેતુથી “ ગુપ્ત વિદ્યા અને અજ્ઞયબીનો ભંડાર ” એ નામથી કેટલાંક પુસ્તકો પ્રગટ કરવા આરંભ કર્યો છે. જે પૈકી આ પ્રથમ પુસ્તકજ હોવાથી, તેમાં ગુપ્ત વિદ્યાકળાના તદ્દન સાધારણ

વિષયોનીજ માહિતી આપવામાં આવી છે. જે લોક માન્ય થઈ પડી તેનો સારો સત્કાર થશે, તો થોડાજ વખતમાં એ વિષયનાં બીજાં પુસ્તકો બહાર પાડવામાં આવશે; જેમાં જ્યોતિષ્ય, રમણ, ઔષધિ પ્રભાવ, રસાયન, કીર્મયો, હુતર, કળા, તત્ત્વજ્ઞાન, ભુતળ, ભુપૃથ, ખગોળ, વગેરે વિષયો સંબંધીના અત્યંત અલ્પ અને આજસુધીમાં કોઈપણ ગુજરાતી પુસ્તકદ્વારા પ્રગટ નહીં થયેલા એવા, તદ્દન ગુપ્ત પ્રયોગોની ખાત્રી લાયક માહિતી આપવામાં આવશે. તો આશા છે કે દરેક સુજ્ઞવાંચક વન્દ આ પુસ્તકને યોગ્ય સત્કાર કરી, આગળ ઉપર નવિન શોધો ચલાવવાની મારી ઉત્કૃષ્ટ જ્ઞાસોને પ્રખળ કરશે.

॥ તથાસ્તુ ॥

ગ્રંથકર્તા.

અનુક્રમણિકા.

પ્રકરણ ૧ લું.

નંબર.	વિષયનું નામ.	પૃષ્ઠ.
૧	કેટલાક વર્ષના અધિક મહીનાની યાદી ...	૯
૨	” ” ક્ષય માસની યાદી ...	૧૦
૩	ઈ. સ. ૧૮૯૬ થી ઇ. સ. ૨૦૦૦ ના આખર વરસ સુધીનું	
	ખ્રીસ્તી તારીખ વાર જોવાનું પંચાંગ ...	૧૧-૧૭
૪	જરસાદ કેટલે દુર પડે છે તે જાણવાની રીત ...	૧૪

નંબર	વિષયનું નામ.	પૃષ્ઠ.
૫ સંં ૧૯૩૧ થી સંં ૧૯૮૨ સુધીનાં ચંદ્ર તથા સુર્ય ગ્રહણો		
ની યાદી		૧૪-૧૬
૬ વીંટી ચોરી લીધેલા માણસનું નામ કહેવું ...		૧૭
૭ પાસાંના દાણા કેટલા પડ્યા છે તે વગર જોયે કહેવા		૧૮
૮ વગર જાણે બીજા માણસનાં છોકરાંની સંખ્યા કહેવી		૧૮
૯ કોઈ માણસે કોઈ ગુરુભાંથી એકદમ આંકડો ભુંસી નાંખ્યો		
હોય તે કહી આપવાની રીત		૧૮
૧૦ અધિક મહીનો કાચો આવશે તે જાણવાની રીત ...		૧૯
૧૧ વગર સાધને ઝાડની ઉંચાઈ માપવી		૧૯
૧૨ વગર ઘડીઆલે વખત માપવો		૧૯
૧૩ અસંખ્ય મનુષ્યોના મનની વાત એકજ વખતે જાણવી		૨૦

મકરણ ૨ નું.

૧ બનાવટી સોનું બનાવવું	૨૦
૨ „ રૂપું „	૨૧
૩ „ અપ્રીણ „	૨૧
૪ „ કેસર „	૨૧
૫ „ હોંગ „	૨૧
૬ „ કપુર „	૨૨
૭ „ કસ્તુરી „	૨૨
૮ „ હીંગલોક „	૨૨
૯ „ ત્રાંબુ „	૨૨
૧૦ „ કલાઈ „	૨૩
૧૧ „ સુખડ „	૨૩

નંબર	વિષયનું નામ.					પૃષ્ઠ.
૧૨	„ મધ	„	૨૩
૧૩	„ દુધ	„	૨૪
૧૪	„ મોતી	„	૨૪
૧૫	પેનકીલર	„	૨૪
૧૬	કોડલીવર ઓઈલ મિક્સર	„	૨૪
૧૭	સારસાપેરીલા	„	૨૪
૧૮	સોડાવોટર	„	૨૫
૧૯	લેમોનેડ	„	૨૫
૨૦	કોલનવોટર	„	૨૫
૨૧	કપુરનાં પ્યાલાં	„	૨૫
૨૨	કપુરની માળા	„	૨૬
૨૩	કોપિંગ પ્રેસ, કોપીયા આમ, કોપિયા ગ્રાફ, રમરી છાપખાનું, ઓટોરાઈટર, સેન્ટો ફાલીઓ, સેન્ટોગ્રાફ વગેરે નામથી પ્રખ્યાત થયેલાં હાયે છાપવાનાં આઠ, દશ આના કિંમતમાં બની શકતાં છાપખાનાં બનાવવાની રીતો ૨૬-૨૭					૨૬-૨૭
૨૪	વીજળીની વીંટીઓ બનાવવાની રીત	૨૮
૨૫	બનાવટી સ્લેટો બનાવવાની રીત	૨૯
૨૬	પારાનાં પ્યાલાં, ગોળીઓ, મુરતીઓ વગેરે કરવાની રીત	૨૯
„	ખીજી રીત	૨૯
„	ત્રીજી રીત	૩૦
„	ચોથી રીત	૩૦
૨૭	ગંધકના પ્યાલા બનાવવાની રીત	૩૦
૨૮	વાસુદેવ પ્યાલું	૩૦-૩૧
	ઉપસંહાર					
૧	બનાવટી સોનાની પરીક્ષા	૩૨

નંબર	વિષયનું નામ.	પૃષ્ઠ,
૨	રૂપાની	૩૨
૩	પરવાળાંની	૩૨
૪	હાથીદાંત	૩૨
૫	સાચુની	૩૨
૬	લીંડીપીંપર	૩૨
૭	અરીષ	૩૩
૮	કેસર	૩૩
૯	હીંગની	૩૩
૧૦	કપુરના પ્યાલાં, માળાઓ વગેરેની	૩૩
૧૧	કલાઇની	૩૩
૧૨	મધની	૩૩
૧૩	દુધની	૩૩
૧૪	કોડલીવર	૩૩
૧૫	પેનકીલર	૩૩
૧૬	સોડાવોટર	૩૩
૧૭	લેમનેડ	૩૩
૧૮	વીજળીની વીંટીઓ	૩૩
૧૯	પારાનાં પ્યાલાં, ગોળીઓ, મુરતીઓ વગેરેની	૩૩
૨૦	ખનાવટી ત્રાણુ	૩૪
૨૧	વાસુદેવ પ્યાલાં	૩૪

પ્રકરણ ત્રીજું

૧ જલશીરા જ્ઞાન (જમીનમાં કેટલી ઉંડાઈએ પાણી રહેલું છે, તથા શા શા ચમત્કાર રહેલા છે તે જાણવાની રીતો. ૩૪-૩૬

મૌખ્ય

વિષયનું નામ.

પૃષ્ઠ.

૨૦ સ્પીરીચ્યુએલીઝ-અથવા પરલોકવિદ્યા એટલે મરણ પામેલાં
મનુષ્યોના આત્માઓને બોલાવી તેઓની સાથે વાતચિત કરવા
માટેનું ચક્ર માંડવાની માહિતી ૩૯

પ્રકરણ ચોથું

નાનાવિધ કૌતુકાની

૧	વીંછીનું વિખ દુર કરનારી ચમત્કારીક જડી બુટ્ટી ...	૪૮
૨	અંકોલ ળીજનું તેલ કાઢવાની રીત ...	૪૮
૩	સર્વ વિષોપર ચમત્કારીક પ્રયોગ ...	૪૮
૪	કોષ્ટ પાણુ ધાતુનો એક ક્ષણ વારમાં રસ કરવાની અજાયબ રીત ...	૪૯
૫	એક ક્ષણ વારમાં ખારાનું સોનું બનાવવું ...	૪૯
૬	” ” ” રૂપું ” ...	૪૯
૭	વાળ કાઢવાનું તેલ ...	૪૯
૮	વાળ કાળા કરવાનો અરક ...	૪૯
૯	વાળ વધારવાનો લેપ ...	૪૯
૧૦	વાળ સફેદ કરવાનું તેલ ...	૫૦
૧૧	ખસ, દાદર વગેરે દુર કરવાની દવા ...	૫૦
૧૨	ચમત્કારીક શંખદ્રાવ ...	૫૦
૧૩	એકજ દિવસમાં નામરદાઇ દુર કરવાનો પ્રયોગ ...	૫૦
૧૪	વિર્ય સ્તંભન વટીકા ...	૫૧
૧૫	સઘળી ધાતુઓની ભસ્મ કરનારી વનસ્પતિ ...	૫૧
૧૬	પ્રમેહ, તથા પ્રદર પર અજાયબ દવા ...	૫૧

નંબર	વિષયનું નામ.					પૃષ્ઠ.
૧૭	આસ તથા ખાંસીપર	,,	,,	૫૧
૧૮	વિચિત્ર વિરેચન	૫૨
૧૯	વૈરાટ સ્વરૂપ દર્શન	૫૨
૨૦	દિવ્ય જ્યોતિમય શાહી	૫૨
૨૧	પિશાચ્ય દર્શન	૫૨
૨૨	સજીવ યમપુરી દર્શન	૫૩
૨૩	ભવિષ્ય કથન...	૫૪
૨૪	ભુત સાખીત કરી ખતાવવું	૫૬
૨૫	ખાટલીની અંદર, આસમાન, પૃથ્વી, સમુદ્ર અને હવાનો દેખાવ	૫૬
૨૬	જાદુઈ સાપ	૫૭
૨૭	,, ખીજી રીત	૫૭
૨૮	ગર્ભ સ્થાનન યોગપદિ	૫૮
૨૯	સુખે પ્રસન્ન કરવો	૫૮
૩૦	કાગળ પરનું લખાણ દુર કરવું	૫૮
૩૧	ખગડેલું ધી સુધારવું	૫૮
૩૨	કોઈ પણ ચિત્રની નકલ લેવી	૫૮
૩૩	ખાટલીમાં આરસો ઉતારવો	૫૮
૩૪	ગ્રહ ક્ષેપ નિવારણ	૫૯
૩૫	સુસ્વર કરાવું	૫૯
૩૬	સારસ્વત ચુર્ણ	૫૯
૩૭	કેઈસ પાઉડર...	૫૯
૩૮	વાણીસ્પષ્ટ કરણ	૬૦
૩૯	અંધકર્તાનો વિનય	૬૦
૪૦	જાહેર ખામશે	૬૧-૬૪

ગુપ્ત વિદ્યા અને અભ્યાસીનો ભંડાર.

પ્રકરણ ૧ લું.

કુટલાંક વરસની અધીક મહીનાની યાદી.

શાકે-૧૭૯૧	૧૭૯૩	૧૭૯૬	૧૭૯૯	૧૮૦૧	૧૮૦૪
વધશાખ	ભાદરવો	અસાડ	જેઠ	આસો	શરાવણ
૧૮૦૭	૧૮૧૦	૧૮૧૨	૧૮૧૫	૧૮૧૮	૧૮૨૦
જેઠ	ચંદ્ર	ભાદરવો	અસાડ	જેઠ	આસો
૧૮૨૩	૧૮૨૬	૧૮૨૯	૧૮૩૧	૧૮૩૪	૧૮૩૭
શરાવણ	જેઠ	ચંદ્ર	શરાવણ	અસાડ	વધશાખ
૧૮૩૯	૧૮૪૨	૧૮૪૫	૧૮૪૮	૧૮૫૦	૧૮૫૩
ભાદરવો	શરાવણ	જેઠ	ચંદ્ર	શરાવણ	અસાડ
૧૮૫૬	૧૮૫૮	૧૮૬૧	૧૮૬૪	૧૮૬૭	૧૮૬૯
વધશાખ	ભાદરવો	શરાવણ	જેઠ	ચંદ્ર	શરાવણ
૧૮૭૨	૧૮૭૫	૧૮૭૭	૧૮૮૦	૧૮૮૩	૧૮૮૬
અસાડ	વધશાખ	ભાદરવો	શરાવણ	જેઠ	ચંદ્ર
૧૮૮૮	૧૮૯૧	૧૮૯૪	૧૮૯૬	૧૮૯૯	૧૯૦૨
શરાવણ	અસાડ	વધશાખ	ભાદરવો	અસાડ	જેઠ
૧૯૦૪	૧૯૦૭	૧૯૧૦	૧૯૧૩	૧૯૧૫	૧૯૧૮
આસો	શરાવણ	જેઠ	વધશાખ	ભાદરવો	અસાડ
૧૯૨૧	૧૯૨૩	૧૯૨૬	૧૯૨૯	૧૯૩૨	૧૯૩૪
જેઠ	આસો	શરાવણ	જેઠ	વધશાખ	ભાદરવો
૧૯૩૭	૧૯૪૦	૧૯૪૨	૧૯૪૫	૧૯૪૮	૧૯૫૧
અસાડ	જેઠ	આસો	શરાવણ	જેઠ	ચંદ્ર
૧૯૫૩	૧૯૫૬	૧૯૫૯	૧૯૬૧	૧૯૬૪	૧૯૬૭

ભાદરવો	અસાડ	જેઠ	આસો	અસાડ	જેઠ
૧૯૬૯	૧૯૭૨	૧૯૭૫	૧૯૭૮	૧૯૮૦	૧૯૮૩
ફાગણ	શરાવણ	અસાડ	વધશાખ	ભાદરવો	અસાડ
૧૯૮૬	૧૯૮૮	૧૯૯૧	૧૯૯૪	૧૯૯૭	૧૯૯૯
જેઠ	ફાગણ	શરાવણ	અસાડ	વધશાખ	ભાદરવો
૨૦૦૨	૨૦૦૫	૨૦૦૭	૨૦૧૦	૨૦૧૩	૨૦૧૬
અસાડ	જેઠ	ફાગણ	શરાવણ	અસાડ	વધશાખ
૨૦૧૮	૨૦૨૧	૨૦૨૪	૨૦૨૬	૨૦૨૯	૨૦૩૨
ભાદરવો	અસાડ	જેઠ	આસો	શરાવણ	અસાડ
૨૦૩૫	૨૦૩૭	૨૦૪૦	૨૦૪૩	૨૦૪૫	૨૦૪૮
વધશાખ	ભાદરવો	અસાડ	વધશાખ	ભાદરવો	શરાવણ
૨૦૫૧	૨૦૫૪	૨૦૫૬	૨૦૫૯	૨૦૬૨	૨૦૬૪
જેઠ	વધશાખ	ભાદરવો	અસાડ	જેઠ	ભાદરવો
૨૦૬૭	૨૦૭૦	૨૦૭૩			
શરાવણ	જેઠ	વધશાખ			

ઉપરના કોષાપરથી જણાશે કે દર ત્રીજે અગર ચોથે વર્ષે ધાતું કરીને અધિક માસ આવે છે, તો પણ કેટલીક વખતે લાગટ એક વર્ષમાં બે વખત પણ આવે છે તેની યાદી નીચે મુજબ છે. ધાતુંકરી જ્યારે આમા વિશેષ અધિક માસ આવે છે, ત્યારે ક્ષય માસ પણ આવે છે.

વિશેષ અધિક માસની યાદી.

૧૮૮૫	૧૯૦૪	૧૯૫૦	૧૯૬૯	૨૦૦૭	૨૦૨૬	૨૦૪૫
આસો	ફાગણ	કારતક	મગસર	કારતક	ફાગણ	ફાગણ

ક્ષયમાસ કોષ્ટક.

૧૮૮૫	૧૯૦૪	૧૯૫૦	૧૯૬૯	૨૦૦૭	૨૦૨૬	૨૦૪૫
મગસર	પોષ	મગસર	મગસર	કારતક	મગસર	પોષ

આ ઉપરથી જણાશે કે વિશેષ અધિમાસ અને ક્ષયમાસ સાથેજ આવે છે.

કાલમ નં.૦	મહીના.	૨૯ દિવસના ફેમુઆરી વાળા વર્ષના	૨૯ દિવસના ફેમુઆરી વાળા વર્ષના
૭૯	૨૯	૭૯	૭૯
૮૦	૩૦	૮૦	૮૦
૮૧	૩૧	૮૧	૮૧
૮૨	૩૨	૮૨	૮૨
૮૩	૩૩	૮૩	૮૩
૮૪	૩૪	૮૪	૮૪
૮૫	૩૫	૮૫	૮૫
૮૬	૩૬	૮૬	૮૬
૮૭	૩૭	૮૭	૮૭
૮૮	૩૮	૮૮	૮૮
૮૯	૩૯	૮૯	૮૯
૯૦	૪૦	૯૦	૯૦
૯૧	૪૧	૯૧	૯૧
૯૨	૪૨	૯૨	૯૨
૯૩	૪૩	૯૩	૯૩
૯૪	૪૪	૯૪	૯૪
૯૫	૪૫	૯૫	૯૫
૯૬	૪૬	૯૬	૯૬
૯૭	૪૭	૯૭	૯૭
૯૮	૪૮	૯૮	૯૮
૯૯	૪૯	૯૯	૯૯
૧૦૦	૫૦	૧૦૦	૧૦૦

પંચાંગ જોવાની રીત.

જે વર્ષ માટે જોવું હોય તે વર્ષના ખાનામાંથી નિચે જોતા આપો, અને એમ જોતાં જે મહીના માટે જોવું હોય તે મહીનાની હારથી સીદા જુઓ, એટલે તે પત્તે આડી ઊભી હારો જે વાર આગળ ભેગી મલશે

તેજવાર તે મહીનાની પહેલી તારીખે આવશે એમ સમજવું. પછી જટ
લામી તારીખ માટે જાણવું હોય તે આંકને સાતે ભાગવો અને ભાગાકાર
કરતાં નીચે જો એક વધે તો પહેલી તારીખનો અને તે તારીખનો એક
જવાર જાણવો એ વધે તો તેની પછીનો, ત્રણ વધેતો તે વારથી ત્રીજો
એમ ગણવું. અને જો કંઈ ન વધે તો તેની આગળનો વાર જાણવો.
સુચના આ પંચાંગમાં સને ૧૯૨૮ સુધીનાજ વર્ષ માટે જણાવવામાં
આવ્યું છે. પરંતુ તેની મદદથી સને ૨૦૯૯ સુધીના વર્ષ સુધીની તારીખ
વાર જોઈ શકાય છે. એ ગત્યવાની રીત એવી છે કે સ. ૧૯૨૮ પછી
ના કોઈ પણ વર્ષ માટે જાણવું હોય તો તે વર્ષની સંખ્યામાંથી ૧૬૦૦
ની રકમ બાદ કરવી પછી જે બાકી રહે તેને ૨૮) ભાગવા ભાગતાં જે
નિચે શેષ વધે તે માટે મથાળે જે કૉલમના નંબર માંડેલા છે તેમાંથી
સંખ્યાવાળા બાકી વધેલા આંકડાની કૉલમની હારમાં જોવું અને જે કંઈ
ન વધ્યું હોય તો (૦) શુન્ય વાળી હારમાં જોવું.

ઉદાહરણ ધારો કે સને ૧૯૫૪ ની ૧૫ મી એપ્રિલે કોયોવાર આવશે ?

રીત-૧૯૫૪ માંથી ૧૬૦૦ બાદ કર્યા એટલે બાકી ૫૪ રહ્યા તેને
૨૮) એ ભાગ્યા એટલે બાકી ૨૬ રહ્યા માટે મથાળે જે કૉલમના
આંકડા માંડેલા છે. તેમાંથી ૨૬ નો આંકડો માંડેલી કૉલમની હારમાંથી
નિચે જોતાં અને એ વર્ષ આગણત્રીશ દિવસના ફેબ્રુઆરીનું નથી માટે
મહીનાની બીજી હારમાંના એપ્રિલ માસથી સીધા જોતાં ગુરુવાર મળ્યો
તે એપ્રિલ મહીનાની પહેલી તારીખનો વાર થયો પરંતુ આપણે તો ૧૫
મી તારીખનો વાર જોઈએ છે. માટે ૧૫ ની સંખ્યા ને સાતે ભાગ્યા તે,
નિચે એક વધ્યો તેથી પંદરમી તારીખનો વાર પણ ગુરુવારજ થયો જે
શુન્ય વધી હોતતો બુધવાર આવત. અને જો એ વધ્યા હોતતો શુક્રવાર,
ત્રણ વધ્યા હોતતો શનીવાર, ચાર વધ્યા હોતતો રવીવાર, પાંચ વધ્યા હો
તતો સોમવાર, અને છ વધ્યા હોતતો મંગળવાર આવત.

૪ વરસાદ કેટલે દુર પડે છે તે જાણવાની રીત.

જે વખત વીજળી થાય તે વખત તરતજ આપણી નાડીપર હાથ રાખવો. અને વીજળી થયા બાદ જેટલીવારે ગર્જના થાય ત્યાં સુધીમાં નાડીના કેટલાં ધબકારા થાય છે તે ગણીજેવા બાદ જેટલીવાર નાડી ધબકી હોય તેને પાંચે ભાગતાં જે જવાબ આવે તેટલા માઇલદુર વરસાદ પડે છે એમ જાણવું જમકે જે નાડી દશ વખત ઊછળી હોય તો આપણાથી બે માઇલ દુર વરસાદ પડે છે એમ સમજવું.

૫ જે કાઠ માણસ આવીને પુછે કે આ વર્ષમાં ચંદ્ર અગર સુર્ય ગ્રહણ થશે કે નહીં, અને જે થશે તો કયા મહીનાની કઈ તિથી, વાર અને નક્ષત્રમાં કેટલી વખતે થશે, અને કેટલી વખત સુધી રહેશે, વીગેરે બાબતોના સમાધાન માટે અમે ગ્રહણ દર્શક નામનો એક કાઠો નિર્મિત બનીએ છીએ, જે જોઈ જોતિથી ગયેલાં છવીસ તથા આવતાં છવીસ વર્ષોના ગ્રહણો કહી શકશે.

સંવત	શાકે.	માંસ.	તિ.	વાર.	નક્ષત્ર.	યોગ.	સ્પર્શ ધ. પળ.	સ્થિતિ.	મોક્ષધી
૧૯૩૧	૧૭૯૬	ચંદ્ર	૩૦	મંગળ	રેવતી	શુ.	૧૪-૧૩	૪-૪	૧૮-૧૭
૧૯૩૩	૧૭૯૮	ભાદર	૧૫	રવે	શતભિષા	શુ.	૫૦-૧૭	૫-૪૦	૫૫-૫૭
"	"	ફાગણ	૧૫	મંગળ	મઘા	શુ.	૫૦-૧૭	૫-૪૦	૫૫-૫૭
"	"	ચંદ્ર	૩૦	ગુરુ	પુ. ભા.	શુ.	૦-૫૧	૨-૧૦	૩-૧
૧૯૩૪	૧૭૯૯	શરદ	૧૫	ગુરુ	ધનિષ્ઠા	શાભન	૫૨-૨૫	૮-૫૯	૬૧-૨૩
"	"	માઘ	૧૫	રવી	મઘા	અ.	૨૩-૫૨	૭-૩૦	૩૧-૨૨
૧૯૩૫	૧૮૦૦	શરદ	૧૫	મંગળ	ધનિષ્ઠા	શા.	૫૭-૫૫	૬-૫૬	૪-૦
૧૯૩૬	૧૮૦૧	શરદ	૩૦	શનિ	પુનરવસુ	હરપ.	૨૫-૦	૩-૨૧	૨૮-૨૧
"	"	માગ.	૧૫	રવી	આરદ્રા	વજર	૩૬-૮	૪-૪૮	૪૦-૫૬
૧૯૩૭	૧૮૦૨	જેઠ	૧૫	મંગળ	મુળ	શુ.	૩૧-૪૨	૮-૨૬	૪૦-૮

संवत्	शा.के.	मास	ति.	वार.	नक्षत्र.	योग.	स्पर्शध. पण.	स्थिति.	मोक्षधरी
१८३८	१८०३	मागं	१५	गुरु	मङ्गशीर	शु०	३१-५८	८-८	४०-८
"	"	माघ	१५	सोम	रोहीणी	शि०	३७-५१	७-४६	४५-३७
१८३८	१८०४	जेठ	३०	बुध	कङ्कति	शोभन	२०-२८	५-४८	२६-१६
१८४१	१८०६	आसो	१५	गुरु	जि० भा०	वृ०	५०-४१	८-८	५६-५०
१८४२	१८०७	चैत्र	१५	सोम	जि० क्ष०	धरति	३६-१८	७-१६	४३-३४
१८४३	१८०८	माहा	१५	मङ्गल	आश्लेषा	सङ्क	२१-१५	६-५८	२८-१३
१८४४	१८०९	शराव.	१५	बुध	जि० पा०	परिध	४७-५२	६-३७	५४-२८
"	"	भाद्र.	३०	शुक्र	मघा	प्रीति	१२-२३	२-३२	१४-४५
"	"	माघ	१५	शनि	पु० प	प्रीति	५३-११	गृस्तास्त	यद्रपरव
१८४६	१८११	असाड	१५	शुक्र	पु० पा०	अध्र	४०-५१	१६-८	५७-०
१८४७	१८१२	असाड	३०	मङ्गल	मङ्गशीर	गं०	२३-७	५-३०	३८-३७
"	"	कारति.	१५	बुध	कङ्कति	शि०	३०-३२	४-२०	३४-५२
१८४८	१८१३	वैशा.	१५	शनि	विशाखा	प०	४३-८	८-३२	५१-४४
"	"	कारति.	१५	यङ्ग	कङ्कति	प०	५६-८	गृतास्त	यद्रपरव
१८४९	१८१४	वैशा.	१५	बुध	स्वाति	व्य०	५३-५६	"	"
"	"	कारति.	१५	शुक्र	अभिनी	सि०	३६-०	८-०	४४-०
१८५०	१८१५	श्रावण	१५	बुध	जि० क्ष०	गं०	३२-५	५-५५	३८-०
"	"	चैत्र	३०	शुक्र	रेवति	अध्र	२-४८	५-४०	८-२८
१८५२	१८१७	श्रावण	१५	शुक्र	मघा	शु०	४५-५६	६-४२	५२-३८
१८५४	१८१८	पौष	१५	शुक्र	आरद्रा	अध्र	५५-५६	६-३८	६२-३४
"	"	माघ	३०	शनि	जि० पा०	व०	१६-२२	६-८	२२-३०
१८५५	१८२०	असाड	१५	रवी	मुग	व०	५२-२	६-५८	५८-१
१८५६	१८२१	जेठ	१५	शुक्र	मुग	शु०	३२-५५	८-४६	४१-४१
"	"	मारेग	१५	शुक्र	मङ्गशीर	शि०	५७-४७	७-४६	६५-३३
१८५८	१८२३	वैशा.	१५	शुक्र	स्वाति	सि०	४४-१६	७-१४	४७-३०
"	"	आसो	१५	रवी	अश्विनि	व०	३५-५७	५-३६	४१-३३
"	"	कारति	३०	यङ्ग	विशाखा	सङ्क	१६-३४	५-२६	२२-०
१८५९	१८२४	चैत्र	१५	मङ्गल	चित्रा	व०	४७-३७	२-३८	५०-१५

સંવત	શાકે	માસ	તિ.	વાર.	નક્ષત્ર.	યોગ.	સ્પર્શ ધ પળ.	સ્થિતિ.	મોક્ષધડી
"	"	કારતિ.	૩૦	શુકર	સ્વાતિ	વિં	૧૦-૧૧	૧૨-૫૯	૨૩-૧૫
"	"	ફાગણ	૩૦	રવી	ગિં ભાં	ત્રં	ગૃસ્તોદય	તિ. મોક્ષ	૦-૫૦
૧૯૬૦	૧૯૨૫	ચૅષ્ટ્ર	૧૫	શનિ	હસ્ત	વ્યાં	૫૫-૧૭	ગૃતાસ્ત	ચં. ૫૨૫
"	"	આસો	૧૫	મંગળ	ગિં ભાં	ધરતિ	૩૪-૯	૭-૧૮	૪૧-૧૭
"	"	ચૅષ્ટ્ર	૩૦	ગુરુ	પું ભાં	શું	૧૦-૩૪	૨-૩૦	૧૩-૪
૧૯૬૧	૧૯૨૬	માઘ	૧૫	ગુરુ	આશ્લેષા	શોં	૪૩-૪૦	૬-૪૦	૫૦-૨૦
૧૯૬૩	૧૯૨૮	શરવ.	૧૫	શનિ	શ્રવણ	અં	૨૮-૨૭	૭-૪૬	૩૮-૧૩
"	"	માઘ	૩૦	ચ દર	ગિં પાં	હં	૧૨-૨૬	૬-૧	૧૮-૨૭
"	"	જેઠ	૧૫	મંગળ	પુનરવસુ	પ્રીતિ	૨૮-૨૮	૬-૪૮	૩૫-૧૬
૧૯૬૫	૧૯૩૦	જેઠ	૧૫	શનિ	જેઠા	સિં	૩૪-૪૦	૧૦-૨૦	૪૫-૦
"	"	માગં	૧૫	ચ દર	રેહીણી	સિં	૫૦-૫૨	૪-૧૧	૫૫-૩
૧૯૬૬	૧૯૩૧	કારતિ	૧૫	ગુરુ	કરતિકા	પાં	૫૬-૫૦	૭-૪૦	૬૪-૩૦
૧૯૬૮	૧૯૩૩	કારતિ.	૩૦	રવી	ચિત્રા	વિં	૦-૪૧	૯-૧૨	૯-૫૩
૧૯૬૯	૧૯૩૪	ચૅષ્ટ્ર.	૧૫	ગુરુ	ગિં ફાં	વિં	૫૨-૨૮	૬-૨	૫૮-૩૦
"	"	ફાગણ	૧૫	શુકર	ગિં ફાં	ગં	૨૫-૧૫	૧૦-૧૦	૩૫-૨૫
૧૯૭૧	૧૯૩૬	ભાદર.	૧૫	શનિ	શતભિષા	મું	૩૦-૪૨	૯-૧૦	૩૯-૫૨
૧૯૭૪	૧૯૩૯	અસાડ	૧૫	મંગળ	મુળ	ત્રજર	૫૧-૧	૮-૪	૫૬-૫
૧૯૭૬	૧૯૪૧	કારતિ.	૧૫	ગુરુ	અશ્વિની	સિં	૫૬-૩૬	૫-૨૨	૬૨-૧
૧૯૭૭	૧૯૪૨	આસો	૧૫	બુધ	અશ્વિની	ત્રજર	૩૦-૫૮	૮-૫૨	૩૯-૫૦
"	"	વૅષ્ટા	૧૫	રવી	રેવતી	વ્યાં	૫૩-૫૮	ગૃતાસ્ત	ચં. ૫૨૫
૧૯૭૯	૧૯૪૪	માગં	૩૦	ગુરુ	ગિં ફાં	શું	૭-૪૦	૪-૫૪	૧૨-૩૪
૧૯૮૧	૧૯૪૫	માઘ	૧૫	બુધ	આશ્લેષા	અં	૩૫-૨૫	૯-૪	૪૪-૨૯
"	૧૯૪૬	શરવ.	૧૫	ગુરુ	શ્રવણ	સહં	૪૯-૧૪	૯-૧૪	૫૬-૨૮
"	"	માઘ	૧૫	રવી	પુંપ	સહં	૯૮-૪૨	૬-૪૯	૫૫-૨૯
૧૯૮૨	૧૯૪૭	શરવ	૧૫	મંગળ	શ્રવણ	અં	૨૭-૨૬	૭-૧૮	૩૪-૪૪
"	"	માઘ	૩૦	ગુરુ	ગિં ફાં	સાં	૧૬-૩૩	૨-૩૮	૧૯-૧૧
૧૯૭૦	૧૯૩૫	ભાદર	૧૫	બુધ	પું ભાં	શું	૩૬-૨૮	૯-૦	૩૫-૨૮

શૃતાસ્ત અદ્વૈત્ય પર્વ—એટલે ઘેરાયલો આયથો જથી ખીણ
સાંજે જ્યારે ચોખો ઉગે ત્યાં સુધી પર્વ જાણવું.

ગસ્તોદય—એટલે ઘેરાયલોજ ઉગવાનો એમ સમજવું.

૬ વીંટી ચોરી લીધેલા માણસનું નામ કહેવું.

મંડળીના સઘળાં માણસોને નંખરવાર એસાડી પછી તેઓની
આગળ એક વોંટી મુકી કહેવું કે તમારામાંથી ગમે તે માણસ મને ન
ખતાવતાં આ વીંટી ચોરી લેઈ પોતાના ગમે તે હાથની ગમે તે આંગ
ળીના ગમે તે વેઢાપર પહેરી દ્યો, એમ કહી આપણે મંડળીમાંથી બહાર
નિકળી ગમે ત્યાં જઈ ઉભા રહેવું. અને મંડળીના માણસોમાંથી એકઠ
માણસે તે વીંટી ચોરી લીધા પછી આપણને પાછા બોલાવવામાં આવ
જ્યારે આવી કહેવું કે તમારામાંથી એકઠ માણસ કે જેને વોંટી કાણે
લેઈ ક્યાં આગળ પહેરી રાખી છે તેની ખબર હોય તે મહેરબાની કરી
કું કહું તેટલો હીસાબ કરો. એકઠ માણસ હીસાબ કરવા તઈયાર થયા
પછી તેને કહેવું કે જેટલામાં નંખરવાલા માણસ પાસે વીંટી હોય તેનો
પ્રથમ આપ મને ન ખતાવતાં નંખર લખો. અને તે નંખરને પછી
ખમણો કરો, અને તેમાં બીજા પાંચ ઉમેરો બાદ તે જેટલા થાય તેને
પાંચે ગુણો અને તે ગુણાકાર જે આવે તેમાં બીજા દશ ઉમેરો, પછી
જે વીંટી જમણા હાથે પહેરી હોય તે બે, અને ડાબા હાથે પહેરી
હોય તે તે રકમમાં એક ઉમેરો, પછી તે રકમને દશે ગુણો અને તે
જે રકમ આવે તેમાં આંગળીના નંખર ઉમેરો, જેમકે આ ગુણ
પાસેની આંગળી હોય તે એક ઉમેરો, વચલી આંગળીએ વીંટી પહેરી
હોય તે બે ઉમેરો- અનામીકા હોય તે ત્રણ ઉમેરો, અને જે ટચલી
આંગળીએ પહેરી હોય તે ચાર ઉમેરો, અને પછી તે જે સરવાળો થાય
તેને દશે ગુણો, અને તે સરવાળો થાય તેમાં જેટલામાં વેઢાપર પહેરી
હોય તે ઉમેરો. ઉપર પ્રમાણે હીસાબ કરાવ્યા પછી જે કુલ આંકડો થાય

તે આપણે પુછી જોતો અને તે રકમમાંથી ૪૫૦૦ ની સંખ્યામાં બાદ કરતાં જે બાકી વધે તે સંખ્યાનો પહેલો આંકડો એ માણસનો નંબર, બીજો આંકડો એ હાથનો નંબર, ત્રીજો આંકડો એ આંગળીનો નંબર, અને ચોથો આંકડો એ વેઠાનો નંબર જાણવો.

૭ પાસાના દાણા કેટલા પડ્યા છે તે વગર જોયે કહેવા.

પહેલાં એક પાસાના જેટલા દાણા પડ્યા હોય તેમાં બે ઉમેરવાને કહેવું, પછી તેમાં એક ઉમેરવો, અને તે રકમને પાંચે ગુણવા પછી બીજા પાસાના દાણા ઉમેરવા અને તે જેટલો સરવાળો આવે તેમાંથી ૨૫ બાદ કરવા પછી બાકી રહેલી રકમ તે માણસને પુછવી તો તે જે રકમ બતાવે તે રકમનો પહેલો આંકડો હોય તે પહેલા પાસાપરના દાણા અને બીજો આંકડો એ બીજા પાસાપરના દાણા સમજવા.

૮ વગર જાણે બીજા માણસના છોકરા તથા છોકરીઓની સંખ્યા કહેવી.

કોઈ માણસને કોઈ બીજા માણસના છોકરા મનમાં ધારવા કહેવું. તેણે તે ધારવા પછી તેને બમણા કરી પાંચે ગુણવા કહેવું, પછી જેટલી છોકરીઓ તે માણસને હોય તેટલી ઉમેરવાને કહેવું, એમ ઉમેરવા પછી તે આવેલી સંખ્યા પુછી લેવી. જેના પહેલા આંકડા જેટલા છોકરાઓ, અને બીજા આંકડા જેટલી છોકરીઓ જાણવી.

૯ કોઈ માણસે કોઈ રકમમાંથી એકાદ આંકડો ભુલ્લી નાંખ્યો હોય તે કહેવાની રીત.

કોઈ માણસને એક રકમ ગમે તેટલી સંખ્યાની લખવાને કહો અને તે જે સંખ્યા લખે તેના સઘળા આંકડાઓનો કુલ સરવાળો કરી તે રકમમાંથી બાદ કરવાને કહો, પછી જે રકમ બાકી રહે તે બીજા કોઈ ઠેકાણે લખી તેમાંથી એકાદ આંકડો ભુલ્લી નાંખ્યા બાદ આપણને બતાવવાને કહો તે માર્ગે સ તે પ્રમાણે કરી આપણને જે સંખ્યા બતાવે તેને નવે ભાગતાં જે બાકી વધે તે નવમાંથી બાદ કરતાં જે રહે તે આંકડો ભુલ્લી નાંખેલો જાણો.

૧૦ અધિક મહીનો કીચો આવશે તે જાણવાની રીત.

શાલી વાહનનો જે શક ચાલતો હોય તેમાંથી ૧૬૬૬ ની રકમ ખાદ કરવી, પછી જે ખાકી વધે તેને ઝાગણીનો ભાગ લેતાં જે કાંઈ પણ ખાકી ન વધે, અગર જે આઠ વધે તો જેઠ મહીનો આવશે એમ સમજવું, જે વધે તો આસો મહીનો, ત્રણ વધે તો ચૈત્ર, પાંચ વધે તો શ્રાવણ, અગીઆર વધે તો વૃશાખ, તેર વધે તો ભાદરવો, અને સોળ વધે તો અસાડ મહીનો અધીક આવશે એમ સમજવું ઉપર લખેલા આંકડાઓ સિવાયના કોઈ આંકડો વધે તો જાણવું કે તે વરષમાં અધીક માસ નથી.

૧૧ વગર સાધને જાડની ઉંચાઈ માપવી.

ઝાડથી થોડેક દુર જઈ જાડ તરફ પીઠ કરી ઉભા રહેવું. ખાદ વાંકા વળી બે પગ વચ્ચે માથું રાખી જાડ તરફ જોતાં જે જગોએ ઊભા રહેવાથી જાડની ટોચ નજરે પડે, તે જગોથી જાડના થડ સુધીનું અંતર માપી જોતાં તે જેટલું થાય તેટલી જાડની ઉંચાઈ પણ સમજવી. આ રીતથી જાડનો ગમે તેટલો ભાગ માપી શકાય છે.

૧૨ વગર ધડીઆસે વખત માપવો.

આપણા પાસે ધડીઆળ ન હોય, અને કેટલા કલાક દિવસ ચડ્યો હશે તે જાણવું હોય તો સુરયના તાપમાં આપણો જે છાંયડો પડે છે તે પગે કરી માપી જોતાં જેટલા પગલાં છાંયો થાય તેમાં ખીજા છ ઉમેરવા, ખાદ તે આવેલી સંખ્યાએ (૧૨૧) એકસો એકવીશ એ કાયમની સંખ્યાને ભાગવા, ભાગાકાર કરતાં જે જવાબ આવે તેટલી ધડીઆળ અને જે શોષ વધે તેને સાઠ ગુણી ઉપલીજ સંખ્યા એ ભાગતાં જે જવાબ આવે તેટલી પગો દીવસ ચડ્યો છે એમ ખપોર સુધીના વખત માટે જાણવું. અને ખપોર પછીના વખત માટે આવેલા જવાબ જેટલો દીવસ હવે સુર્યાસ્ત થવાને ખાકી છે એમ સમજવું. આવેલી ધડી પળતા કલાક કરવા તેને અઢીએ ભાગવા.

૧૩ અસંખ્ય મનુષ્યોના મનની વાત એકજ વખતે જાણવી

મંડળીમાં બેઠેલાં સઘળાં મનુષ્યોને પોતપોતાની ખુશીમાં આવે તેટલી સંખ્યા સુધીના એક એક આંકડો મનમાં ધારવા કહેવું, આદ તે દરેક શખ્સે ધારેલા પોતપોતાના આંકડાને સાતે ગુણી તેમાં ખીજ ચાર ઉમેરવા કહેવું. સાતે ગુણી ચાર ઉમેર્યા આદ આવેલી સંખ્યાને દશે ગુણુ વા કહેવું. અને દશે ગુણતાં જે સંખ્યા આવે તેને ચઉદે ભાગવા કહેવું. ભાગાકાર કરતાં જે બાકી વધે તેને બારે ગુણુવા કહેવું. એ પ્રમાણે સઘળાં માણસોએ પ્રથમ જુદો જુદો અંક ધારયા છતાં પણ છેવટ સરવેના જવાબ એકજ એટલે ૧૦૮) એકસો આઠનો આવશે. તેથી તેઓને કહેવું કે તે તમે સઘળાં મનુષ્યોએ જુદા જુદા અંકો ધારેલા છે. છતાં તે સઘળાંનો જવાબ હું તમને કર્ણપીશાચી દેવીની સહાયતાથી કહી આપું છું. એમ કહી એક કાગળના કડકાપર ૧૦૮) નો આંકડો બખી સરવેને વારા ફરતી બતાવેલો. જેથી વગર પુછે સઘળાંના મનનો જવાબ કેમ જાણ્યો એ વીધે મંડળી અજાયબ થશે.

મકરણ ૨ જી

“વિવિધ વસ્તુ કરણા ધિકાર.”

૧ બનાવટી સોનું

એખખું ત્રાંબુ ૧૦૦ ભાગ, કલાઈ ૧૭ ભાગ, મેગનીશીઆ ૬ ભાગ કુમરશીઅલ ટારટર ૯ ભાગ, નવસાર ૫ ભાગ, કળીચુનો ૪ ભાગ, પ્રથમ ત્રાંબાને ગાળી તેમાં ધીમે ધીમે નવસાર, ટારટર, ચુનો અને મેગનીશીઆ નાંખતા જવું પછી તે મેળવણીને અરથે ૧ કલાક સુધી હલાવ હલાવ કરી એક રસ થાય એટલે તેમાં કલાઈ નાંખી બધાને સાથે ઝોગા

ળી દેવાં, જ્યારે ખંધી ચીજો પીંગળી એક રસ થાય કે તેના ઉપર ઢાંકણું દેવું. આ ધાતુમાં અને સોનામાં કંઈ તફાવત રહેતો નથી. કારણ તેનાં ગમે તેવાં પાતળા પતરાં પણ થઈ શકે છે. સરસઓપ થઈ શકે છે. જલદી ઝાંખી પડતી નથી. અને જ્યારે ઝાંખા પડે ત્યારે લગા ર ખટાસ લેઈ ધસવાથી મુળ હાલતમાં પાછી આવે છે.

૨ બનાવટી રૂપું.

તાંબુ ૨૯ ભાગ, જસત ૧૭૫ ભાગ, નીકલ ૬ ભાગ, કલાઈ ૧ ભાગ એલ્યુમીના ૦૮ ભાગ, બીસમથ ૦૮ ભાગ, ખંધી ચીજોને જુદી જુદી ગાળી ને પછી મેળવી એકરસ કરવો. આ ધાતુમાં રૂપેરી ચળકાટ, મધુરો અવાજ, ગમે તે આકારમાં ટીપાઈ શકવું, ગમે તેવા ખારીક તારમાં તણાઈ શકવું, ગમે તેવું વજન ખમી શકવું, મનપસંદ પાલીસ થવું, અને કઠી પણ કાટ લાગ્યા સિવાય જોવાને તેવો ચળકાટ જાળવી રાખવો, આ પ્રમાણે સાત ખુખીઓ સમાયેલી છતાં તે જુજ ખર્ચમાં બની શકે છે.

૩ બનાવટી અફીણ.

એક શેર પોસ્તને પાણીમાં ભીંજવી ખરલ કરી તે પાણી ગાળી લેવું. બાદ તેમાં નવટાંક ઝેરકચોળાં, અરધો શેર એળીઓ, તથા નવટાંક મસુરની દાળનો ખારીક મેદો મેળવી એક ચીનાઈ માટીના વાસણમાં ભરવું. બાદ ગુંદરને અળસીના તેલમાં મેળવી તેમાં ઉમેરવો અને તે ઉપર ગળજી ભીનો રસ નીચોવવો.

૪ બનાવટી કેસર.

મઠ નામના કઠોળને પાણીમાં એક પ્રહર સુધી ભીંજવી રાખ્યા બાદ એક કપડામાં ખાંધી કે એ લટકાવવા, જ્યારે તેમાંથી અંકુર (ફણ ગા) કુટી નીકળે ત્યારે તેને છાંયે સુકવવા, જેથી સઘળા ફણગા ખરી પડશે તે ફણગા સરવે એકત્ર કરી કેસુંડાના રસમાં સાજા ખાર મેળવી તેમાં નાંખવા, જે પે મહીનાં પછી કાઢવા તો ઊતમ કેસર સરખા બની જશે.

૫ બનાવટી હીંગ.

ગોળ ચાર તોલા, સુંઠ ચાર તોલા, ગુગળ આઠ તોલા, અને એ રંડાના ખીયાંની અંદરના ગોળા આઠ તોલા લેઈ ખરલ કરી તેમાં ત્રણ તોલા ઊંતમ હીંગ મેળવી પાણીમાં કાલવી ત્રણ દિવસ રહેવા દેઈ ચોથા દિવસે અનાજમાં દાટવું તે ખીજા સાત દિવસે કાઢવું. જોથી હ્રતમ હીંગ તૃપ્યાર થશે.

૬ બનાવટી કપુર.

દશ તોલા હ્રતમ જાતના ચોખ્ખા લેઈ તેનો ભાત કરવો, તે ખરાખર સીજ્યા બાદ તેમાં ચારમાસા કપુર ઉમેરી ગાયના દુધમાં ચાર પ્રહર સુધી ખરલ કરી વાંસના મોટા નળ કંડામાં અંદરની બાજુએ તેનો એક આંગળ જાડાઈનો લેપ કરી છાંયે સુકવવું. બાદ કેળનાં ધૂલો તોડી તેમાંથી જ દુધ (ચીક) નીકળે તેનાથી તેનળ કંડો ભરી તેના મહોંપર કપડું બાંધી ત્રણ દિવસ સુધી તાપમાં મુકી રાખવો. બાદ જમીનમાં પુરવો. એકવીશ દિવસ થયા બાદ બહાર કાઢી તાપમાં એક દિવસ મુકી રાખી તેમાંનું કપુર કાઢી લેઈ કપુર ખરવાના વાસણમાં ભરી રાખવું, આ કપુર અસલ પ્રમાણે થાય છે એમાં સંશયનથી.

૭ બનાવટી કસ્તુરી.

છત્તુંદરીનું લીલું ચામડું એક ભાગ, કાઠ જે ભાગ, નાગરમોષ ત્રણ ભાગ, નખલા ચાર ભાગ, બાવચા પાંચ ભાગ એ જાણસો એકત્ર કરવાથી કસ્તુરી સમાન પદારથ બને છે.

૮ બનાવટી હીંગળોક.

હરતાળ, પારો, અને શુદ્ધગંધક સમ ભાગ લેઈ ચુરણ કરી વાત્ર કાચંત્રમાં પકાવવો.

૯ બનાવટી ત્રાંબુ.

લોખંડના ભુકાને મહુડાના રસમાં ખરલ કરવો, બાદ જાંબાના રસમાં ચાર પ્રહર ખરલ કરી તેની પોટલી કરી જોપાળાના ઢગલામાં પુરી

રાખવી, સાત દિવસ થયા બાદ તેમાંથી કાઢી મુત્રમાં છુટાવી રાખવી. જ્યાં તે લોખંડનું પાકું ત્રાંસુ થાય છે જે ફરીથી લોહિત્વને પામતું નથી.

૧૦ બનાવટી કલાષ.

હળદરનું ચુરણ થોરના દુધમાં મરદન કરી સુકવવું, આ પ્રમાણે સાત વખત કરવું. બાદ સીસું ઓગાળી તેના દશમા ભાગે ઉપલું ચુરણ નાંખી તે સીસું ત્રિશળા (હરડાં, બહેડાં, અને આંગળાં) ના કાઢના જળમાં નાંખી ઠંડું પાડવું, બાદ ફરીથી તેનો રસ ફરી તેમાં ઉપલું ચુરણ નાંખ્યા પછી તેમાં ટકણ ખાર મેળવેલું માણસનું મુત્ર છાંટી ઠંડું પાડી વળી પાછું ઓગાળી માણસના મુત્રમાં ફેડી ઠંડું પાડવું જ્યાં તેની ઉત્તમ કલાષ થાય છે.

૧૧ બનાવટી સુખડ.

જુના લીંબડાના ઝાડના થડને એક હાથ લિંચાઈ ભર રાખી ઉપર થી કાપી નાંખવું. બાદ તે રાખેલા એક હાથ ડુંઠાને કોરી તેમાં સુગંધીદાર નવો ગુગળ ભરવો. બાદ તેના મથાળે તેનાજ લાકડાની ડગળી મારી સાંધા ઉપર માટી અને મીઠાનો લેપ કરી તેને સુકાવાદેઘ તે ડુંઠાની આજુ બાજુ બન્ને બાજુએ મઢી સવા હાથ લંબાઈ, પહોળાઈ અને સવા હાથ લિંચાઈ સુધી અડધાં છાંણાં ગોડવી સળગાવવાં. અગ્નિ શિતળ થયા બાદ તે ઝાડનાં મુળીયાં કાઢી લેવાં જે ખરેખરી સુખડ જ નીકળે છે એમાં કંઈ પણ સંશય નથી.

૧૨ બનાવટી મધ.

જે શેર પાણીમાં પાંચ શેર ઓખી સફેદ સાકર નાંખી તેની સાડા ત્રણ તારની ચાસણી કરવી. ચાસણી ઉપર જેમ જેમ મેલ આવતો જાય તેમ તેમ દુધ પાણી છાંટીને કાઢતા જવો, બાદ તેને નીચે ઊતારી તે ઠંડી થયા બાદ તેમાં એક શેર ખરું મધ અને ચાર પાંચ ટીપાં પીપર મીન્ટના અરકનાં નાંખી હલાવી એકત્ર કરવું.

૧૩ બનાવટી દુધ.

અઢીવાલ શુદ્ધ પાપડ ખારને નવઢાંક પાણીમાં ઓગાળવો ખાદ્ય તેમાં અઢીશેર તાજું દુધ અને એક શેર ખાંડ નાંખી હલાવવું. પછી તે બધો એક છાછરી થાળીમાં નાંખી અંગારાપર મુકીને સઘળું પાણી હડાડી નાંખવું. અને નીચે રહ્યો ભુકો સાફ ખાટલીમાં ભરી સખત ખુચ મારી તેપર મીણ અથવા લાખ ચોંટાડવી, જ્યારે જોઈએ ત્યારે આ ભુકા માંથી અઢી તોલા ભુકા લેઈ તેને ૧૧ શેર ગરમ પાણીમાં નાંખવો. એટલે જ ઠંડાણે દુધ ન મળે તે ઠંડાણે દુધની ગરજ સારશે. તેમજ ચા, અથવા કાફીમાં પણ કામ આવશે. આ રીત ઘણીજ ઉતમ છે.

૧૪ બનાવટી મોતી.

શંખભસ્મ, હીંગજોફ, કમળનાં ફુલ, મોઢા માછલાની આંખો, અને અનેક વખત ઘોષ શુદ્ધ કરેલું અખરખનું અતિ ખારીક ચુરણ એ સરવે એકત્ર ખરલ કરી તેનાં ગોળ મોતી કરી એક એક મોતી એક એક વસ્ત્રમાં ખાંધી તરતની વીયાએલી ઘેરી, અગર ખકરીના દુધમાં (ખરેટામાં) તેમને એક દિવસ સુધી પકાવ્યા ખાદ્ય સાફ ઘોષ નાંખવાં.

૧૫ પેનકીલર.

સ્પીરીટ ઓફ કેમ્ફરર અઈંસ, ટીંકચર કેપસિકમ ૧ અઈંસ, ટીંક ચર ઓફગવેઆક ૦૧૧ અઈંસ, ટીંકચર મહ ૦૧૧ અઈંસ, આલકહોલ ૪ ઓસ, એ સઘળાં એકત્ર કરવાં.

૧૬ કાડલીવર ઓઈલ મિક્સર.

બે ઇંચોનો રસ, સાકરની ખારીક ભુકી ૪ ઓંસ, ખદામનું શુદ્ધ તેલ બે ટીપાં, નારંગીના ફુલોનું પાણી ૨ ઓંસ, એ સરવે એકત્ર કરી તે મિશ્રણની ખરોખર કાડલીવર મેળવી ખુબ હલાવવું.

૧૭ સારસા પેરીલા.

ખાંડેલી જીંદી મધ ૭ ઓંસ, કુટેલી સાસાફસ છાલ ૧ પાઉંડ, પાણી સાગલાલન, સાસાફસ તેલ ૧૧ દામ, કમ્પન્ટર ગ્રીન તેલર દામ, આલ

કહોલ પાા ઝાંસ, પ્રથમ સાસાદસ અને જેઠી મંધ એ બન્નેને પાણીમાં મેળવી અરધો કલાક ઊકાળવાં, બાદ તે કાઢો ક્લાનલના કપડાથી ગાળી લેઈ તેમાં પાંચ પાઉંડ સાદુ સરખત મેળવવું. તેમજ ઉપર લખેલાં બંને તેલો આલ કહોલ સાથે મેળવી તેને મિશ્રણમાં મેળવવો. બાદ તે એકત્ર કરેલા સઘળા મિશ્રણને ખુબ હલાવવું.

૧૮ સોડા વોટર.

૩૦ ગ્રેન સોડા બાઈ કારબોનેટ લેઈ એક સોડાવાટરની બાટલીમાં ધાલી ઠંડા પાણીથી ભરી, સોડા અને પાણીનું બરોબર મિશ્રણ થયા બાદ તેમાં ૨૫) ગ્રેન ટારટરીક એસીડ નાંખવો, અને તરતજ ઘટ ખુચ મારવો.

૧૯ લેમનેડ.

ટારટરીક એસીડ ૫૦ ભાગ, સોડા બાઈકારબોનેટ ૩૦ ભાગ, સાકર ૨૦ ભાગ, અને યુગંધ આવે એટલું લેમોનેડ એસેન્સ, આ પ્રમાણે જથ્થો લેઈ ચુરણ તૈયાર કરી રાખવું. જરૂર પડે ત્યારે પાણીમાં નાંખી ઉપયોગમાં લેવું.

૨૦ કોલન વોટર.

બરગોમેટ અરક ૧ આંઉસ, ગુલાબનો અરક ૧ આંઉસ, પોરચુ ગલ અરક ૧ આંઉસ, નેરોલી ૦ા આંઉસ, અને આંઉકહોલ ૮ ગ્લાલન એ સરવે બંધ કરેલા વાસણમાં એકઠાં કરવાં.

૨૧ કપુરનાં પ્યાલાં.

માટીના બે ગ્લાસો લાવી તેમાંથી એકમાં કપુર ભરવું અને બીજા તેનીપર ઉંધો ઢાંકી તે એકની સંધિઓ ધડેના લોટની લાહીથી બરાબર રીતે બંધ કરી દેવી. બાદ તે ગ્લાસોને એક નાના ચુલા ઉપર અગર બે ઘંટો ઉપર મુકી તેઓની નીચે એક કોડીયું મુકી તેમાં કપુરના વજન જેટલું ધી ભરી દીવો સળગાવવો, જેની નીચેના પ્યાલામાંથી કપુર ઉડી જઈ ઉપરના પ્યાલામાં તેતું પ્યાલાના આકારે પડ બંધાઈ જશે. માટે

જ્યારે દીવો બળી રહે ત્યારે ગ્લાસને ઉતારી લેઈ ઠંડા થયા બાદ છુટા પાડી ઉપરના માટીના ગ્લાસને આસ્તેથી ફેડી નાંખી તેમાંનો કપુરનો ગ્લાસ લેઈ લેવો.

૨૨ કપુરની માળા.

એક માટીના હાંદલામાં કપુર નાંખી તે કપુર ઉપર એક ગ્લાસ ઉઘેા દાંકી તેના કાંના તથા હાંદલાના અંદરના ભાગના તળીઆ વચ્ચે રહેલો સાંધો ઘડના લોટની લાહીથી બરાબર રીતે બંધ કરી લેઈ હાંદલામાં તે ગ્લાસ હુમે એટલું પાણી ભરવું. બાદ તે હાંદલાને ચુલે ચઢાવી નીચે મંદા ગિન કરી જ્યારે તે કપુરનો રસ થાય ત્યારે મણીકા પાડવાના સાંચામાં તે રસ રેડી દેવો. હાંદલામાંથી જલદી રસ કાઢવાની સરળ રીત એ છે કે હાંદલામાં જે દેકાણે કપુર મુકી ગ્લાસ દાંકેલો હોય તે જગાએ તળીએ કાંણું પાડવું જેથી પાણી આવશે નહી, આ રીતે કરેલા કપુરના રસનાં પ્યાલાં, મુરતિઓ, મણીકા અગર જે જાતના બીજામાં રેડીએ તે આકાર બંધાઈ જાય છે.

૨૩ કોપીંગ પ્રેસ, કોપિયાગ્રામ, કોપિયાગ્રાફ, રબરી છાપ-ખાતું, એટો રાઈટર, સેન્ટો ફેલીઓ, સેક્ટોગ્રાફ વગેરે ભભકાદાર નામથી પ્રખ્યાત થયેલાં હાથથી છાપવાનાં અર્થાત એક નકલપરથી અનેક નકલો કરવાનાં સરતાં છાપખાનાં બનાવવાની રીત—૧ આંહિસ જીલ્યાટીન ઠંડા પાણીમાં અરધો કલાક ભીંજવી રાખવું, જેથી તે નરમ થઈ પુલશે પછી તેમાંનું પાણી કાઢી નાંખી તે જીલ્યાટીનમાં ૪ આંહિસ જીલીસેરાઈન ઉમેરવું, અને તે ધીમા દેવતાપર રાખા પીંગળવા દેવું, પીંગળવા લાગે કે તેમાં ખડીની બારીક વસ્ત્રગાળ કરેલી લુકી નાંખવી, અને તેના ગાંગડા ન બાઝી જાય એવી રીતે વારંવાર હલાવતા રહેવું. સઘળી ચીજો પીંગળી એકરસ થયા પછી એક કારડના આકાર કદના જસતના ડખામાં તે રેડવું અને કચરો ન પડે એવી જગામાં તે રાખવું જે સુમારે બાર

કધાકે ઘટ થઈ ઉપયોગમાં લેવા સરખું થશે. ઘટ થશે તોપણ તે નરમ જેવું લાગશે પરંતુ હાથે ચોંટી આવશે નહીં; ગરમી એક સરખી અને મંદ લાગવાને માટે એક પાણી ભરેલા વાસણમાં આ મિશ્રણનું વાસણ મુકી તેને દેવતાની આંચ આપવી જથી પાણી ગરમ થઈ તેની ગરમીથી આ મિશ્રણ પીંગળશે.

ઉપર મુજબ છાપવાનો સંચો તૈયાર કરવાની રીત થઈ હવે છાપવાની શાહી તૈયાર કરવાની રીત લખીએ છીએ, ખજારમાં એની લાઈન કલર એટલે શાહીનો રંગ લેવાનો મજે છે તે પૈકી હવે રંગ ૯૦ એન લેવો, સરવ પ્રકારના રંગોમાં જાંબુઓ (3 B. Methy violet) રંગ લેવો વધારે સારો છે; માટે રંગ લેવો તે કાંઉસમાં લખેલી છાપનો લેવો. અને તે ૧ આંઉસ પાણીમાં ઓગાળવો, ખરોખર ઓગાળ્યા બાદ તેમાં થોડુંએક ગ્લીસીરીન તથા સ્પીરીટ વાઈનનાં સાત, આઠ ટીપાં નાંખવાં; જથી શાહી ઘણી સરસ જાતની બનશે. એ મુજબ શાહી કરી એક કાગળનો ટુકડો સંચાના આકાર કદના માપનો લેઈ તેનાપર આપણે જે મજૂર લખવો હોય તે આ શાહીથી સફાઈદાર લખી ખરોખર સુકાવા દેવો અને બીજા છાપવાના કાગળો સ્પંજ (વાદળી)થી ભીંજવી રાખવા.

૩ નકલો છાપવી—કોપી સુકાઈ તૈયાર થઈ એટલે તે છાપખાનાના ડબ્બામાંના મિશ્રણપર ખરોખર સરખી રહે તેમ ઉધી મુકી તેની ઉપર સફાઈથી પોચા હાથે સરખો હાથ ફેરવવો, અને પછી સફાઈથી તે કાગળ ઉચકા લેવો, જથી સરવ મજૂર ડબ્બામાંના મિશ્રણપર ઉઝટો હઠેલો દેખાશે. પછી ભીંજવી રાખેલા કાગળો પૈકી એક એક કાગળ લેઈ તે મિશ્રણપર રાખવો, અને પ્રથમ પ્રમાણે પોચા હાથથી ઢાખી પ્રત કાઢી લેવી, જરૂર જોઈવી પ્રતો નિકળે ત્યાં સુધી એમ કાઢવી પ્રતો વધારે ઓછી નિકળવી એ ઘણું કરી શાહી અને છાપખાના ઉપર આધાર છે; જો શાહી અને છાપખાનું સાફ થયું હોય તો એકી વખતે ૫૦ પ્રતો સુધી સ્પંજ નિકળે છે, આપણે જાણએ તેટલી પ્રતો કાઢ્યા પછી ભીંજવી

સ્પંજથી છાપખાનાપરનો મજકુર ભુંસી નાંખવો, તથા બીજા સ્પંજથી છાપખાતું સાફ કરવું, અને પછી બીજા દીવસે ઉપયોગમાં લેવું.

૪ છાપખાનું ખગડી બધ ત્યારે કેમ સાફ કરવું—કેટલાક દિવસો બાદ છાપખાનાના મિશ્રણમાં શાહી ભરાઈ જઈ નકામું થઈ ગયા જેવું જોવામાં આવશે. એમ થાય ત્યારે તે મિશ્રણ અગ્નિપર રાખી પીગળવા દેવું, અને તે ઘટ થશે એમ લાગે ત્યારે તેમાં થોડું ગ્લિસીરીન નાંખવું, જેથી પ્રથમ પ્રમાણેજ તૃષ્યાર થશે. કારડ સાઈઝનો એ પ્રેસ બજાર માં વેચાતો લેવા જઈએ તો ૨-૩ રૂપીઆ પડે છે, પરંતુ ઘેર આગળ તૃષ્યાર કરવાથી ખાર, ચઢદ આનામાં તૃષ્યાર થાય છે.

બીજી રીત.

જીલ્લાટિન ૧ ભાગ, પાણી ૩૫૫ ભાગ, ગ્લિસીરીન ૩૫૫ ભાગ, કેઓલીન ૧૦ ભાગ એ પ્રમાણે છાપખાનાના મિશ્રણ સાફ ચીજો લેઈ બાકી સરવ રીત ઉપર મુજબજ કરવી, આ મિશ્રણ જલદીથી ઘટ થાય છે.

૨૪ વીજળીની વીંટીઓ.

આપણને પસંદ પડે તેવા નમુનાની પીતળની વીંટીઓ પીતળનું ઓતકામ કરનારા પાસે બનાવરાવી પછી તે કાનસ તથા પાલીસ પેપરથી ધસી સાફ કરવી, બાદ તે દરેક વીંટીના ખડાની જોએ ચાર ખારીક કાંણું પાડી તેમાં જસત તથા ત્રાંખાની ચુકો બેસાડવી અને તેઓની ઠોચો કાનસથી સાફ કરવી એટલે વીજળીની વીંટીઓ તૃષ્યાર થઈ, કારણ તાંબા અને જસતના મેળાપમાં કુદરતી રીતે વીજળી ઉત્પન્ન થવાનો ગુણ હોવાથી એ રીતે ઉત્પન્ન થાય છે, જેથી તે વીંટી આપણી આંગળીએ રાખવાથી આપણા શરીરમાં વીજળી દાખલ થઈ લોહી વિકારનાં કેટલાંક દરદ સારાં કરે છે, એવીજ રીતે વીજળીનાં કડાં, લેખણાં, પુતળાં વીગેરે હરેક ચીજ બનાવી શકાય છે.

૨૫ બનાવટી સ્લેટ

ખારીક કાળી રેતી ૪૧ ભાગ, કાળજ ૪ ભાગ, બેલનેલ ૫ ભાગ એ ચીજો એકઠી કરી ખુબ સીજવવી, અને પછી ખરશ (કુચા)થી લગાડવા જેવું પાતળું થાય એટલું તેમાં સ્પીરીટ ઓફ ટરપેન્ટાઇન નાંખી કાગળના પાતળા પુઠા (પેસ્ટબોર્ડ)ને ખરશવટી તેનો લેપ કરવો, તે સુકાયા પછી બીજી વખત, તથા ત્રીજી વખત એ પ્રમાણે લગાડી તે ખરખર સુકાયા બાદ એક કપડાનો મોટો કડકો સ્પીરીટ ઓફ ટરપેન્ટાઇનમાં ભીંજવી તે પુઠાપર ફેરવવો, અને તેપર લગાડેલું મિશરણ ખત્રી જગોએ સરખું લાગી સફાઈદાર થાય તેમ કરવું. આવી રીતે ઘુટવા તુટવાની શી કર વગરની અને સારી ટકાઉ સ્લેટો તથા ડાયરી બુકો બને છે, અને વળી કીંમતમાં પણ સસ્તી પડવા ઉપરાંત તેનાપર પત્થર પેનરી વાણી સારી રીતે લખી શકાય છે. આશા છે કે કોઈ ઉદ્યમી માણસ આ કળાનો સારો ઉપયોગ કરશે.

૨૬ પારાનાં પ્યાલોં, ગોળીઓ, મુરતીઓ વિગેરે કરવાની રીત.
લોઢાની કઢાઈને દેવતાપર રાખી તેમાં મારથુવાનો કપડ છીણુ બુકો નાંખી તેપર પારો નાંખી તેનાપર મીઠું નાંખવું. પછી તેપર એક પ્યાલો ઉઘો ઢાંકી તેની કીનારીમાંથી પવન ન જાય માટે ધણેના ભીના આઠાથી તેની સંધિઓ બંધ કરી લેવી, બાદ તે કડાઈમાં પાણી રેડી નિચે અગ્નિ સળગાવવો, પારો સીંચીને લાલ થાય ત્યારે કડાઈ નીચે ઉતારવી. બાદ તેની ઇચ્છાનુસાર વસ્તુઓ બનાવી સુકવવી, સુકાયાબાદ ડોલાચંત્રમાં બકરીનું મુત્ર ભરી તેમાં પારાની ચીજો નાંખી પકવવી; જેથી તે સ્વચ્છ સંદેહ રંગની બની રૂપા સરખી દેખાશે.

બીજી રીત

પારા અને કલાઈને ખરલમાં નાંખી દેવચંપાના દુધ સાથે ખરલ કરી તેઓને અગ્નિપર મુકી રસ કરી જેવો આકાર બનાવવો હોય તેવા બીજામાં ફેડવી.

ત્રીજી રીત.

અળસીના તેલને ઊકાળી તેમાં પારાને જરા ગરમ કરી નાંખવાથી ધણુ જામી જાય છે. બાદ તેની જોઈએ તે ચીજ બનાવવી.

ચોથી રીત.

પારાને અંકોલના તેલ સાથે ખરલ કરવાથી જામી જાય છે. બાદ તેની જોઈએ તે ચીજ બનાવવી.

ઉપરની ત્રણે રીતોથી થયેલી ચીજોને વધારે કઠણુ કરવી હોય તે કેટલાક દિવસ સુગંધી લીંબુના રસમાં ડુબાવી રાખવી.

૧૫ ગંધકનાં પ્યાલાં.

પાછળ કપુરનાં પ્યાલાં બનાવવાની જે રીત લખી છે, તેજ રીતથી ગંધકનાં પ્યાલાં પણ બનાવવા, તદ્વાવત માત્ર એટલોજ કે તેમાં કપુરને બદલે ગંધકનો ઉપયોગ કરવો.

૧૩ વાસુદેવ પ્યાલું.

આ પ્યાલાં મથુરાં તરફના લોકો બનાવી વેચે છે એની બનાવટ એમ હોય છે કે એક પીતળના પ્યાલામાં વાસુદેવની પીતળની મુરતી ઊભી બેસાડેલી હોય છે, જેના બન્ને હાથ કમર આગળ એકઠા કરી ત્યાં આગળ તે હાથો ઉપર શ્રી કૃષ્ણ ભગવાનની મુરતી આડી સુવાડી રાખેલી હોય છે. એવી રીતે બનાવેલાં આ પ્યાલાંઓ વેચનારા એમ દલીલ બતાવે છે કે જ્યારે કંસરાયના બચને લીધે શ્રી વાસુદેવ તરતનાજ જન્મેલા શ્રીકૃષ્ણને મથુરાંમાંથી લેઈને મધ્ય રાત્રીના સમયે ગોકુળમાં શ્રી નંદરાયના ત્યાં મુક્ત બતા હતા, ત્યારે ચાલતાં ચાલતાં જીમનાજી આગળ આવ્યા તે વખતે શ્રી જીમનાજીમાં ધણા જોરમાં પુર આવેલું હતું; તેથી હવે સામે કીનારે કેમ જવાશે એવા વિચારમાં પડી વાસુદેવ શ્રી જીમનાજીના પાણીનો અડસટો જોવા નીચા નમ્યા, તે વખતે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના પગનો અંગુઠો શ્રી જીમનાજીના જળને અડી ગયો, જેથી ઘરતજ સધણુ પુર ઉતરી જઈ એકદમ ઉતાર ધ્રુવ ગયો. તેજ મુજબ આ

પ્યાલામાં પણ એવો ચમત્કાર છે કે તેમાં ઉપ્પત્ત પડે છે આ કોઈ જગો એ કાણું નથી, જ્યો તમે તેમાં પાણી ભરવા શરૂ કરશો તો તેમાંથી એક ટપકું પાણી પણ બહાર જશે નહીં. પરંતુ તમે જ્યારે પાણી ભરતાં ભરતાં શ્રીકૃષ્ણના પગના અંગુઠાને અડે ત્યાં સુધી પાણી ભરશો, ત્યારે એકદમ તે પ્યાલામાંથી સઘળું પાણી ગુમ થઈ જઈ પ્યાલો તદ્દન કોરો થઈ જઈ એ પાણી ક્યાં ગયું તેની કોઈને ખબર પણ પડશે નહીં એવો એ પ્યાલામાં ચમત્કાર છે.

હવે તેનો ખુલાસો એમ છે કે કંસરાયના વખતમાં તો ગમે તેમ ખન્યું હશે, તેના સત્યાસત્યનો વિચાર કરવાનું આ રથજો આપણને કારણ નથી; પરંતુ જે લોક ઉપલા પ્યાલાથી એ ચમત્કાર કરી બતાવે છે તેમાં તો લુચ્ચાઈ સિવાય બીજું કંઈ નથી. અને તે લુચ્ચાઈ પ્યાલાની કે કૃષ્ણની બનાવટમાં નહીં પરંતુ વાસુદેવની બનાવટમાં જ હોય છે, તે એવી રીતે કે વાસુદેવના ખંને પગ તથા કમર પોલી હોવાથી તે મલી એક ચીમટાના આકારની નળીનું કામ સારું છે. હવે પ્યાલાના તળીએ વાસુદેવના જે બે પગ જડેલા હોય છે, તે પૈકી એક પગ પ્યાલાના તળીઆ સાથે ન જડતાં તેના અને પ્યાલાના તળીઆ વચ્ચે થોડું અંતર રાખેલું હોય છે. જ્યારે બીજો પગ પ્યાલાના તળીઆ સાથે બરાબર જડી લેઈ તેના નીચેના પ્યાલાના તળીઆમાં આરપાર કાણું પાડેલું હોય છે. જ્યો આપણે પ્યાલામાં જમ જમ પાણી રેડવા શરૂ કરીએ છીએ, તેમ તેમ પ્યાલાથી અલગ રાખેલા પોલા પગમાં પણ ભરાતું જાય છે. એમ ભરાતાં ભરાતાં જ્યારે છેક વાસુદેવ કમરપુર કુખે એટલું પાણી પ્યાલામાં ભરાય છે, ત્યારે તે પોલો પગ પણ કમર સુધી ભરાઈ ગયેલો હોવાથી તરતજ તેમાંનું પાણી કમરના પોલાણના રસ્તે થઈ બીજા પગ વાટે પાછું નીચે ઉતરવા શરૂ કરે છે; અને એ રીતે પાણીને વહેવાની ગતિ મલી કે તરતજ ઝપાટામંથ તે આખા ગ્લાસનું પાણી બીજા પગ વાટે થઈ ગ્લાસના તળીએ નિકળી જાય છે, કારણ તે બીજા પગ નીચેથી ગ્લાસમાં

આરપાર કાણું રાખેલું હોય છે, એવી રીતે આકરણ ગતિના આધારે પાણી નિકળી જાય છે, છતાં ભોળા ભાવિકો શ્રી વાસુદેવની કમર આગળ રાખેલી પીતળની શ્રી કરૂણ ભગવાનની મુરતિના પ્રતાપે એ બન્યું એમ જાણી ઠગાય છે.

ઉપસંહાર.

આ પ્રકરણમાં લખવામાં આવેલી જુદી જુદી બનાવટો પૈકી એકાદ, એ બનાવટો હાથ કરી લેનાર મનુષ્ય સુખે પોતાનું યુજ્જ્વલ ચલાવી શકશે એમાં શક નથી, પરંતુ એવી રીતે ખાસ બનાવટથી કરેલી ચીજને ખરાને નામે વેચનારા માણસથી આ ગ્રંથના વાંચકો ઠગાય નહીં; માટે અમે કેટલીક જાતની બનાવટો પારખી કાઢવાની યુક્તિઓ પણ નીચે લખીએ છીએ.

સોનાને કસોટીપર ઘસવાથી જે ડાઘ પડે તેપર સુરખારના તેજ બનું ટીપું નાંખી જોવું, જો ખરું સોનું હશે તો ડાઘ કાયમજ રહેશે અને જો ડાઘ જતો રહે તો બનાવટી સમજવું.

રૂપાને મીઠાના તેજબમાં નાંખી જોવું જો ખરું હશે તો પીગ જશે નહીં.

પરવાળાને અગ્નિપર નાંખવું જો ખરું હશે તો જલદી બળશે નહીં.

હાથીદ્રાંતને ચોખ્ખા ફેસફેરીક આસીડમાં નાંખી થોડી વાર રહેવા દેધ ઠંડા પાણીથી ઘોઘ નાંખવો, જો ખરું હશે તો રિચતિરથાપક થશે.

એક ભાગ સાબુની કરચો ને ૬ ભાગ સ્પીરીટ ઓફ વોઇનની સાથે બાટલીમાં નાંખી બુચ મારવો, જો સારું હશે તો સ્પીરીટ સાથે મલી જશે.

લીંડીપીંપરને ગરમ પાણીમાં મેળવી જોવી, જો બનાવટી હશે તો પાણી તેલની આશ વાળું થયેલું માલુમ પડશે. તથા વાસ પણ પીછા જાતનો આવશે.

અશીલુને ઝોગાળી કસુઓ કરતાં તે એકજ રંગનો જણાય, તથા તેના ખાવાથી મગજ ચડે નહીં તેા ઉત્તમ જાણવું.

કેસરને ગંધકના તેજાખમાં નાંખવું જે ખરું હશે તેા તેના રંગ કાળો થઈ લાલ થશે અને ખનાવટી હશે તેા કાળું થઈ પછી લીલું થશે.

હીંગના કંકરાને ખતીપર ધરવાથી જે ખરો હશે તેા તરતજ કપુર ની મારક સળગી ઉઠશે, કપુર તેનાં પ્યાલાં, માળાઓ વગેરેને ડમરું ચંત્રમાં મુકવાં જે ભેગ વગરનાં હશે તેા નીચેના હાંદલામાં કંઈ ન રહેતાં સઘળું કપુર ઉપલા હાંદલામાં જઈ ચોંટશે. અને ભેગ હશે તેા જે ચીજ નો ભેગ હશે તે અગર તે બળીને થયેલી તેની રાખ નીચેના હાંદલામાં રહેશે. કલાઈની ઉપર સફેદ કપડું ધસવું જે ભેગ હશે તેા કપડાપર કાળે ડાઘ પડશે. મધને કોડીઆમાં પુરી તેમાં દીવેટ નાંખી દીવો સળગાવેા જે સારું મધ હશે તેા દીવો બળશે, નહીં તેા યુગ્મજ જશે.

દુધની અંદર સોય બોળવી જે નીચેજા હશે તેા સોયની અણી સાથે દુધનું ટપકું ખાઝી રહેશે, અને ભેગ હશે તેા સોય ખાઝીજ નિકળશે.

કોડલીવર, પેનડીવર વગેરે માટે તેના ખનાવનારનો મારક તપાસી જોવો, સોડાવોટર, લેમનેડ, વગેરે ને હલાવી જોવાં જે તે ખરાં હશે તેા તેમાં ઉભરો આવશે.

વીજળીની વીટીઓપર ચાક ધસી જોવી, જે તે ખરી હશે તેા તેમાં ગરમી આવેલી માલુમ પડશે.

પારાનાં પ્યાલાં, ગોળીઓ, મુરતિઓ, વગેરેને ડમરું ચંત્રમાં મુકી જોવાથી તેમાં જે ધાતુનો ભેગ હશે તેા નીચેના હાંદલામાં તે ધાતુનો અંશ રહેશે, અને જે પારાની ચીજો ફક્ત વનસપતિનાજ રસમાં આંધેલી હશે, તેા નીચેના હાંદલામાં કંઈ ન રહેતાં સઘળો પારો ઉપરના હાંદલામાં જઈ ચોંટશે.

માંખાપર સુરાખારના તેજઅનું એક ટીપું નાખવું, તેથી જો તેમાં ગજવેલ અગર લોઢાનો ભેગ હશે તો તેની ઉપર કાળો અથવા ભુરો ડાઘ પડશે.

વાસુદેવ ખ્યાલાની અંદરની શ્રી વાસુદેવની મુરતિના એક પગ અને ખ્યાલાની વચ્ચે જે અંતર રાખવામાં આવ્યું હોય, તે મીણથી પુરી નાંખવું; જેથી તે પોલા પગ વાટે પાણી ઉપર ન ચડી બીજા પગ વાટે નિકળશે નહીં.

પ્રકરણ ત્રીજું.

અથજલ શીરાજ્ઞાન.

હવે સરવે લોકોને ઉપયોગી એવા કુવા, વાવ વગેરે જળાશય બોધવા પહેલાં જમીનની પરીક્ષા કરી તેમાં કંટલી ઝાંડાઈએ પાણી રહેલું છે; તથા તે પાણી ખારું છે, કે મીઠું, વગેરે જાણવાની ચુકિતઓ, તેમજ જમીન બોધતાં તેમાં આવનારા પદારથોની અગમ ચેતીઓ, અને વખત પર પાણી થતા પહેલાં કંઠણ પતથરનું પડ આવે તો તેને ફાડવાના ઉપાયો વરાહમિહિરકરત બૃહત સંહિતા તથા કબીરુક ચિંતામણી વગેરે ગ્રંથોના આધારે લખ્યું છું.

૧—જાંખાના ઝાડ પાસે સાપનો રાફડો હોય (જે પ્રથમ ઉધેઈ નાના ઝીણા કીડાઓ ખનાવે છે અને પાછળથી તેમાં સાપ આવી ભરાઈ જાય છે) તો તે રાફડાની દક્ષિણ બાજુએ બોધવાથી સાત હાથ ઝાંડા ઇંપર મીઠા અને અપુટ પાણીને પ્રવાહ મળે છે, તેની નિશાનીએ છે કે તે જગો આગળ કમર પુર બોધતાંજ માછલાં અને કમ્બુતરના રંગના પત્થર, અને નીલા રંગની માટી દેખાય છે. બાદ ત્યાં અગાધ પાણી મલી આવે છે.

૨—ઊંબરાના ઝાડની પાસે જો રાફડો હોય, તો ત્યાંથી પશ્ચિમ દીશા તરફ ત્રણ હાથ દુર જગોપર ખોદવાથી નવ હાથ ઊંડાઈએ પાણી મળે છે.

૩—ખોરના ઝાડથી પુરવ દીશાએ રાફડો હોય, તો ત્યાંથી પશ્ચિમ દીશા તરફ સાડા દશ હાથ ઊંડાઈએ પાણી છે એમ જાણવું. તેની નીશાની એ છે કે ત્યાં આગળ કમર પુર ખોદતાં સફેદ મરોળી (ગર્ભલી) નીકળે છે.

૪—ખીલી અને ઊંબરાનું ઝાડ જે ઢોકાણે એકઠાં ઊગેલાં હોય ત્યાંથી દક્ષિણ દીશા ભણી ત્રણ હાથ દુર જગોપર ખોદવાથી સાડાદશ હાથ ઊંડાઈએ પાણી નીકળે છે.

૫—ખહેડાના ઝાડ આગળ રાફડો હોય તો ત્યાંથી એક હાથ દુર ખોદવાથી સોળ હાથ ઊંડાઈપર પાણી મળે છે.

૬—કોઈ પણ ઝાડ નીચે દેડકાં રહેતાં હોય, તો ત્યાંથી ચાર હાથ દુર જગોપર ખાર હાથ ઊંડાઈ સુધી ખોદવાથી પાણી મળે છે.

૭—જે જગોપર પાણીનો આધાર ખીલકુલ નહીં હોવા છતાં મંદારનું ઝાડ ઊગેલું હોય, તો તેની પુરવ દીશાએ ત્રણ હાથ દુર જગોપર ખોદવાથી દક્ષિણ દીશા તરફ વહેનારી પાણીની આય સાંપડશે તેની નીશાની એ કે નીલા કમળના રંગની માટી, તથા કમ્બુતરના રંગના પથરા જેટલી ઊંડાઈપર નીકળશે, ત્યાંથી હાથમર નીચે ખોદવાથી ખકરા ના શરીર માફક વાસ મારતી માટી નીકળી તરતજ લગાર ખારાશવાળું સ્વચ્છ પાણી નીકળશે.

૮—કરંજ (કણુજ)ના ઝાડથી દક્ષિણ દીશામાં જો રાફડો હોય, તો તેની દક્ષિણ બાજુએ બે હાથ દુર જગોપર સાડાદશ હાથ ખોદવાથી પાણી મળે છે. તેની નીશાની એ કે પ્રથમ કમરપુર ખોદતાં એક કાચ્યો નીકળશે. ખાદ થોડીક ઊંડાઈપર એક પુરવ દીશા તરફ વહેનારો હલકો, અને ઉત્તર દીશા તરફ વહેનારો પાણીનો મજબુત પ્રવાહ માણુમ પડશે,

પરંતુ તેની નીચે પથ્થરનું પડ હશે જે પડ કાઢી નાંખ્યા બાદજ નિર્ભય પાણી થશે.

૯—જેની ઉપર દરબ અને ઘરો ઊગેલાં હોય એવા રાફડો જે તિલક વૃક્ષ (જે ઝાડના પુત્ર તલના પુત્ર જેવાં હોય છે)ની દક્ષિણે હોય તો તેની પશ્ચિમ બાજુએ સાડાસત્તર હાથ ઊંડું ખોદવાથી પુરવ દિશા તરફ વહેનારો પાણીનો ઝરો હાથ લાગશે.

૧૦—કદંબના ઝાડથી પશ્ચિમ દીશાએ રાફડો હોય, તો તેની દક્ષિણ બાજુએ ત્રણ હાથ દુર જગોપર ખોદવાથી સાડાઘસ હાથ ઊંડાઈપર કદીપણ ન ખુટનારો અને ઉત્તર દીશા તરફ વહેનારો પાણીનો સ્વાદી ષટ ઝરો મળી આવે છે. તેની નીશાની એ કે સાડાત્રણ હાથ ખોદ્યા બાદ માછલાના રંગનાં દેડકાં તથા માટી નિકળે છે.

૧૧—નાળીએર અગર તાડનું ઝાડ રાફડા પરજ વધેલું હોય તો તેથી પશ્ચિમ દીશા તરફ છ હાથ દુર જગોપર ખોદવાથી ચાદ હાથ ઊંડાઈપર પાણી મળે છે.

૧૨—અસુદરના ઝાડથી ઉતર દીશામાં રાફડો, અગર પોરનું ઝાડ હોય તો ત્યાંથી ઉતર દીશાએ છ હાથ જગોપર ખોદવાથી ખાર હાથ ઊંડાઈએ પાણી મળે છે. એની નીશાની એ કે:—એક પુરૂષભર ખોદતાં કાચમો, કાળાશ પડતા પથર, અને દેતી મિશ્રીત માટી આવશે. અને ત્યાં એક દક્ષિણ તરફ અને બીજો ઉતર તરફ વહેનારો એવા બે પાણીના ઝરા માલુમ પડશે.

૧૩—અરબુન (સાદડ) વૃક્ષની ઉતરે રાફડો હોય તો ત્યાંથી (રાફડાની) પુરવ દીશાએ છ હાથ દુર જગોપર ખોદવાથી ૨૮ હાથ ઊંડાઈપર ઉતર દક્ષિણ, અને દક્ષિણ ઉતર એમ વહેનારા બે પાણીના અખુઃ ઝરા હોય છે. તેની નિશાની એ કે: એક પુરૂષભર ખોદતાં કાળો સરપ, પીળી માટી, અને પાચું પત્ર ()ના રંગના પરથર નજરે પડે છે.

૧૪ કોઈ જાડનું એકજ ડાળું ધણું નમી ગયેલું હોય અગર શીકડું પડી ગયેલું હોય, તો તેની નિચે એક પુરૂષ બર ખોદવાથી પાણી નિકળે છે.

૧૫—જ્યાં આગળ જાડનાં પાનાં, ફળ વગેરેમાં હમેશાં વીકાર થયેલો માલુમ પડે છે એટલે જે જાડને જેવાં ફળ, ફુલ, પાનાં વગેરે આવવાં જોઈએ તેવાં ન આવતાં જુદીજ જાતનાં આવે છે, ત્યાં આગળ તે જાડથી થયું હાથ દુર જગોપર ખોદવાથી ચઢેદ હાથ ઊંડાઈપર પાણી મળે છે.

૧૬—પીલું (જાળ, વરખડો, વગદો,) ના જાડની ઈશાન દીશાએ રાફડો હોય, તો ત્યાંથી પશ્ચીમ ખાણુએ ખોદવાથી સાડા સત્તર હાથ ઊંડા ઈપર ઉત્તર દીશા તરફ વહેનારો પાણીનો અખુટ ઝરો હાથ લાગે છે.

૧૭—પાણીના આશરા વગરની જે જગોપર સારસાં, ચક્રવાક, ખગલાં, કાગડા વગેરે પક્ષીઓ હમેશાં જથાબંધ રહેતાં હોય, ત્યાં આગળ ખોદવાથી જરૂર પાણી નિકળે છે.

૧૮—જે જગોપરનાં જાડો ઊનાળા, શિયાળા, અને ચોમાસામાં એટલે બારે માસ લીલાં છમ અને પાનાંવાળાં રહેતાં હોય, ત્યાં પણ નજીક પાણી હોય છે.

૧૯—શ્રીઝમ રતુના અતિ સખ્ત તાપથી પણ જે જગોપરનું ધરો વગેરે ધાસ સુકાઈ ન જતાં લીલુંજ રહે છે. તેમજ તે ધાસને કાપી લીધા બાદ પણ જલદીજ પાણું જેમને તેમ વધે છે, તે ઠેકાણે ખચીત પાણી હોય છે.

૨૦—પાસે પાસે ધણું જાડ હોવા છતાં પણ જે એકજ જાડપર હમેશાં પક્ષીઓ રહેતાં હોય ત્યાં પણ નજીક પાણી હોય છે.

૨૧—પાણી વગરની જગોમાં જે નેતરડી, નગોડ, ખેપણી (ખેયણાં) સતાવરી, દારૂડીઓ એંખરો, વગડાંબી કેળ, વગેરે પાણીનેજ આશરે રહેનારાં જાડ જથાબંધ ઊગી સદાકાળ લીલાં રહેતાં હોય તો ત્યાં પણ પાણી થાય છે.

૨૨—જે જગોપર વીરણનાં બોયાં ધણાં થતાં હોય તેમજ અનેક જાતની સુકુમાર વનરપતિ ઊનાળામાં પણ નવ પલ્લવ રહેતી હોય ત્યાં પણ પાણી મળે છે.

૨૩—આળુખાળુ ઊંચાણુ જમીન હોય તેની વચમાં જ્યાં એકદમ નિચાણુ જમીન હોય ત્યાં પણ જરૂર પાણી મળે છે.

૨૪—જ્યાં આગળ ખોદતાં ચીકણી માટી અગર સુકી રેતીનું બાહું આવે છે ત્યાં આગળ જલદી પાણી થતું નથી.

૨૫—ડુંગરાની પથરવાળી જમીનમાં પણ પાણી જલદી થતું નથી.

૨૬—કુવે ખોદતાં જે તેમાં તુટે નહીં એવા કકણુ પથ્થરનું પડ આવે તો તેપર અગ્નિ પેટવી લાલ ચોળ ફરવું, બાદ તેપર ચુનાતું પાણી છાંટી યુગ્મવું જેથી જલદી કુટે છે.

૨૭—અગર પથ્થરના પડને અગ્નિ સમાન ગરમ કરીને તેનાપર પ્રટકડી, માક્ષિકભસ્મ, અને ચુનાને પાણીમાં મેળવી છાંટવાથી જલદી કુટે છે.

इतिजलशिराज्ञानम् ॥

સ્પીરીચ્યુએલીઝમ.

સ્પીરીચ્યુ એલીઝમ એટલે કેટલાંક વરસ થયાં મરણ પામેલા માણસના આત્માને આપણી રૂબરૂમાં બોલાવી તેની સાથે વાર્તાવિત કરવાની વિદ્યા કેટલાંક વરસ થયાં અમેરીકા, યુરોપ વગેરે ખંડોમાં ઘણી ધામધુમથી ચાલે છે; તેમજ આપણા દેશમાં પણ કેટલાક સ્થળે થિઓ સોશીક્લ નામની સોસાયટીની શાખાઓ સ્થાપન થએલી છે, તેમાં એ વિદ્યાનો પ્રચાર ચાલુ જોવામાં આવે છે, પરંતુ ગુરુજનર બંધુઓમાં તે વિષેની જોષએ તેવી માહિતી ન હોવાથી તેઓમાંથી ઘણાક ભાગ તે વિદ્યાનો લાભ લેઈ શકતી નથી; એમ જાણી મારા પોતાના અનુભવના આધારે (તે વિદ્યા વિષે સઘળું વિવેચન ન કરતાં ફક્ત) કોઈ પણ મરણ પામેલા માણસના આત્માને કેવી રીતથી બોલાવવો, તથા તેના આવ્યા બાદ કેમ વરતાણુક ચલાવવી, ઇત્યાદિ જાણુવ યોગ્ય માહિતી સંક્લેપમાં લખું છું, જે વાંચી તે વિદ્યા વિષે વહેમ ધરાવનાર અગર અજ્ઞાન થનારા શખ્સોમારા લેખ પ્રમાણે પ્રયોગ કરી પોતાની ખાત્રી કરી લેશે. જે કોઈને આ વિદ્યા વિષે વધારે માહિતી મેળવવા ઇચ્છા હોય તો અમને રૂબરૂમાં મળવાથી તેને આ વિદ્યાની સત્યતા સિદ્ધ કરી આપવામાં આવશે.

૧—આ વિદ્યા ચકર માંડીને (ગોળ રીતે કેટલાંક માણસોએ) બેસવાથી સિદ્ધ થાય છે.

૨—ચકર માંડવાની રીત એમ છે કે એક સ્વચ્છ હવાવાળા એકાંત મકાનમાં એક ગોળ ટેબલ મુકી તેની ચારે બાજુએ ગોળાકાર રીતે પુર શીઓ ગોઠવવી, જે પુરશીઓમાં કપડા અગર ચામડાની ગાદીને બદલે

નેતર ભરીને અથવા લાકડાનાં પાટીઆં જડીને બેઠકો કરેલી હશે તો વધારે સારું.

૩—ચક્ર દિવસે માંડવા કરતાં રાત્રિએ માંડવું એ વધારે સારું છે, માટે ધાણું કરી રાત્રિના નવ દશ વાગ્યાના સુમારે માંડવું.

૪—ત્રણથી ઓછાં અને દશથી વધારે માણસોએ કદી પણ ચક્ર માં બેસવું નહીં.

૫—ચક્રમાં બેસનાર સધળાં માણસોએ ટેમલની આસપાસ ગોઠવેલી ખુરશીઓપર બેસી ટેમલપર પોતાના બન્ને હાથ રાખી ચક્ર બનાવવું, તે એવી રીતે કે એક માણસનો જમણો હાથ તો બીજાનો ડાબો હાથ, એમ દરેક માણસના હાથ એક બીજા સાથે જોડીને ટેમલપર મુકવા. તેથી ટેમલપર સધળા માણસોના હાથો મળીને એક ગોળ ચક્ર (કુંડાળું) બની જશે.

૬—જો કદાપિ ચક્ર માંડવાને પુરતી ખુરશીઓની સગવડ ન હોય તો સધળા માણસોએ જમીનપર ગોળાકાર રીતે બેસી, સધળાંની વચમાં થોડીએક ઊંચાઈવાળો એક બાજઠ (ચોટી) રાખી તેપર દરેકના હાથ મુકી ઉપલી રીતે જોડી ચક્ર બનાવવું. ધારે કે જાણે ચાર માણસો ચક્રમાં બેઠેલાં છે તો તમારો ડાબો હાથ તમારી ડાબી બાજુએ બેઠેલા માણસના જમણા હાથપર મુકવો, જથી એનો ડાબો હાથ એની ડાબી બાજુએ બેઠેલા માણસના જમણા હાથપર રહેશે; અને તેનો ડાબો હાથ તમારી જમણી બાજુએ બેઠેલા માણસના જમણા હાથપર રહેશે, તેથી તેની જમણી બાજુએ બેઠેલા માણસનો ડાબો હાથ તમારા જમણા હાથપર આવી ચક્ર બંધાઈ જશે. આ જમ ચાર માણસના ચક્રની વાત કદી તેમ સધળાં માણસોનું ચક્ર બનાવવું.

૭—ચક્રમાં બેસતાં પહેલાં મંત્રનમાંથી કચરો, પુંજો વગેરે કાઢી સુવાસિક ધુપ વગેરે કરી સ્વચ્છ બનાવવું.

૮—પુરુષ અને સ્ત્રી, કાળા અને ગોરા, ખજવાન અને નિરખજ, બુદ્ધિહીન અને બુદ્ધિવાન, આજસુ અને ઉદયોગી, જીવાન અને ખુદ વગેરે એક બીજાથી હલકા ગુણવાળા દર બધે માણસોએ ચક્રમાં જોડાજોડ બેસવું.

૯—જે જે માણસો ચક્રમાં (ગોળાકારમાં) બેસે તેઓમાં એક બીજા ને માટે શતરૂતા, ધરમદ્વેશ, દેહાભિમાન, કિંવા ધન, ધાન્ય, નિય, ઊંચ, વગેરે બાબતનો અભિમાન જોઈએ.

૧૦—વાદળ, વરસાદની વૃષ્ટી, આકાશમાં વિજળી કિંવા ગરજના થતી હોય, ઘણી ઠંડી, ઘણી ગરમી, એવા વખતે ખરાખર ક્ષણ મળતું નથી. માટે સાધારણ ઠંડી અગર સાધારણ ગરમીના વખતે અધિકાર અથવા કમતી ઊભસવાળા ધરમાં ચક્ર માંડવું.

૧૧—ચક્રમાં બેઠેલાં સપ્તર્ગાં માણસોએ મનમાંથી ચિંતા, શોક, કામ, કરોધ, લોભ, મોહ, વગેરે સરવે ઉપાધિઓ દુર કરી એક બીજા સાથે મંદુર ભાષણ કરવાં, અગર એક મનુષ્યે મંદુર સુરથી ગાયન કરવું. અગર કંઈ રસીક વાંચન વાંચવું. અને બીજાઓએ તે એક ચિત્તથી સાંભળવું, મતલબ કે ગમે તે પ્રકારે ચક્રમાં બેઠેલાં સપ્તર્ગાં માણસોનું એક ચિત્ત કરવું.

૧૨—જે ધરમાં ચક્ર માંડવું હોય ત્યાં આગળ ઘણુંકરીને ચક્રમાં બેઠેલાં માણસો સિવાય કોઈ બીજા માણસને રહેવા દેવું નહીં. વખતપર તમારા કોઈ ઇષ્ટ મિત્રો વગેરે ત્યાં આવેલા હોય, તો તેમને પણ તે મક્કા નની ખહાર બોલે ચાલે નહીં તેમ શાન્ત ચિત્તથી બેસાડી રાખવા. અને જ્યારે તમારા ચક્રમાં એકાદ આતમા આવે ત્યારમાદ તેઓને ઇશ્વારવતી અગર ચક્ર ભંગ ન કરતાં એટલે ચક્રમાંથી કોઈએ પણ ઉડ્યા સિવાય ફક્ત હાંક મારી બેલાવવા. (મકાનનાં બાની બારણાં ઘણું કરીને બંધ રાખવાં કે જેથી બીજા માણસો અંદર આવી ગડખડ કરી શકે નહીં.

૧૩—ચક્ર માંડવાને કાયમ કરેલું ઘર, ટેમન, દરેક માણસે પોત પોતાને માટે કાયમ કરેલી પુરસ્તી, ખેસવાની જગા, તથા કાયમ થયેલાં માણસો ધણી જરૂરની બાબત સિવાય કદી પણ બદલવાં નહીં.

૧૪—રાખી, કુટ્ટ કામમાં પ્રવૃત્ત થનાર, અને નાસ્તિક માણસને તો તે સ્થળે આવવા પણ દેવો નહીં.

૧૫—ચક્રમાં ખેસતી વખતે તે મકાનમાંના સઘળા હીરા ખુજવી નાંખી શકત એકજ હીરો અને હીરાસળીની પેટી ટેમનની પાસે રાખી ચક્ર માંડવું. અને પછી તરતજ તે હીરો પણ ખુજવી નાંખવો. અમર તેને ટેમન નીચે રાખી તેના પ્રકાર ધણેજ ઝાંખો રાખવો.

૧૬—સઘળાં માણસોએ એકચીત થયા બાદ કોઈપણ મરણ પામેલા માણસનો આત્મા પોતાના ચક્રમાં આવે એમ ચિંતવન કરવું.

૧૭—ચક્ર માંડવાનો તમને સારો અનુભવ મળ્યા બાદ એટલે કેટલીક વખતે કોઈ કોઈ આત્મા તમારા ચક્રમાં આવી ગયા બાદ, તમે જે માણસના આત્માને બોલાવવાને ધારણો તેને બોલાવી શક્યો, પરંતુ શરૂઆતના તમારા અભ્યાસમાં તો કોઈ પણ અમુકજ માણસનો આત્મા અમારા ચક્રમાં આવે તેમ ન વીચારતાં ગમે તે એકાદ આત્મા આવવાને માટે ચિંતવન કરવું. અને જે આત્મા આવે તેનો સારી રીતે આહર સત્કાર કરવો, જેથી તમારા ચક્રની વાત તે ખીજ મુકાત્માઓને પહોંચાડશે, શરૂઆતમાંજ ફક્ત આત્મા આવે એમ ધ્યાન ધરવાથી આત્માઓ આત્મા નકલી રૂપ લેશે એવો સંભવ છે.

૧૮—જે એકજ માણસના શરીરમાં દરરોજ આત્મા આવવા લાગે તે મીડિયમ એટલે ભુવો કહેવાય છે. કેટલીક વખત એમ પણ બને છે કે શરૂઆતના દિવસોમાં દરરોજ જુદા જુદા માણસોના શરીરમાં આત્માઓ આવ્યા બાદ, પંદર વીશ દિવસો જતાં દરરોજ એક કાયમ માણસના શરીરમાંજ આત્માઓ આવે છે. માટે જ્યાં સુધી મીડિયમ નકલી ન થાય ત્યાં સુધી દરરોજ અરુપરસ ખેસવાની જગો બદલવી જોઈએ.

પરંતુ' મિડિયમ નક્કી થયા બાદ કોઈએ પણ પોતાને બેસવાની જગ્યા બદલવી નહીં.

૧૯—ચક્રમાં બેસનાર માણસોએ પોતાનામાંથી એક માણસને પ્રમુખ ઠરાવવો જોઈએ; અને તે પ્રમુખની આજ્ઞાનુસાર સરવે જાણ્યાએ વરતવું જોઈએ.

૨૦—જે માણસ મિડિયમ તરીકે મુકરર થાય તેને હમેશાં ચક્રમાં દક્ષિણ દીશા તરફ મહોં રહે તેવી જગ્યા આગળ બેસાડવો જોઈએ. અને જેને પ્રમુખ તરીકે ઠરાવેલો હોય, તેણે મિડિયમની બરાબર સામે એટલે ઊતર દિશા તરફ મહોં રાખીને બેસવું જોઈએ.

૨૧—પ્રમુખે સધળાં માણસો સાથે માયાળું પણે વરતવું જોઈએ. તથા મિડિયમના શરીરમાં આત્મા આવ્યા બાદ જે કંઈ પુછવું હોય; તે બીજા કોઈએ ન પુછતાં ફક્ત પ્રમુખેજ મધુર બાપાથી પુછવું જોઈએ.

૨૨—ઉપર પ્રમાણે યોગ્ય ગોઠવણ રાખી ચક્રમાંડવાથી સધળા મનુષ્યોના અંગની વીજળી, એક બીજા સાથે મેળવી રાખેલા હાથો મારફત એક થઈ જઈ, ટેબલ પર એક વિદ્યુત ચક્ર બની જવાથી તે ચક્રમાં અવશ્ય એકાદ આત્મા આવશે.

૨૩—ચક્રમાં બેઠેલાં સધળાં માણસો જે જુદા જુદા આત્માઓની બાવના કરશે તો કંઈ પણ કારણ સિદ્ધિ થશે નહીં.

૨૪—જ્યારે તમારા ચક્રમાંના કોઈ પણ માણસના શરીરમાં કોઈ પણ આત્માનો પ્રવેશ થશે કે તુરતજ તેનો હાથ કાંપવા લાગશે, શ્વાસ દીર્ઘ થશે; અને ગળામાં ધુર ધુર અવાજ થશે.

૨૫—જ્યારે એ પ્રમાણે થાય કે તરતજ તમારામાંના પ્રમુખ માણસે, ચક્રને બાંધી ન થાય એ રીતે એટલે પોતાની બન્ને બાજુના માણસોના બન્ને હાથ પોતાના ખભા ઉપર મુકી, પોતાના બન્ને હાથ ખાલી કરી દીવાને પ્રકાશિત કરવો. બાદ તાબડોતોજ જેનો હાથ કાંપતો હોય

તેના હાથમાં પેન્સિલ આપી તે હાથ નીચે એક કાગળ મુકવો; અને પ્રશ્ન કરવો કે જો કદાપિ આપ કોઈ પર લોક ગત મુક્તાત્મા હોવ તો કૃપા કરીને આ પત્રમાં ઉતર લખશો.

૨૬—કોઈ કોઈ વખત કોઈ મિડિયમ ઉત્તર ન લખતાં “૮૫, ૮૫,” ટકોરા મારવા મંડી જાય છે. ત્યારે જો તે એક ટકોરો મારેતો “હા” અને બે ટકોરા મારે તો “ના” કહે છે એમ મતલબ સમજી તેની જોડે તે રીતથી વાતચિત કરવી.

૨૭—વખતપર મિડિયમ આજસ મરડે, નિંદ્રા લે, અને કંઈ અસ્પષ્ટ શબ્દો બોલવા લાગે તો જાણવું કે થોડા સમયમાં તેના ઉચ્ચાર સ્પષ્ટ નિકળશે, અને તે લેખીત નહીં પરંતુ મહોડેથી વાતચિત કરશે.

૨૮—કદી કદી કોઈ મિડિયમ મુક્તાત્માને આવતાં પણ દેખે છે, તે મજબૂત આકાશમાં અગર ભીંતપર સોનેરી કિંવા રૂપેરી અક્ષરો છે એમ જોઈ તે વાંચે પણ છે; કદી કદી તે મકાનમાંની ખુરશીઓ, ટેબલ વગેરે હાલવાને પણ લાગે છે, દરવાજા ખંધ છતાં બહારની કોઈ ચીજ તે મકાનમાં દાખલ થાય છે, અગર તે મકાનમાંની કંઈ ચીજ બહાર જતી રહે છે ત્યારે સમજવું કે કોઈ આત્મા અદૃશ્યરૂપે રહીને એમ કરે છે.

૨૯—કોઈપણ આત્મા આવ્યા પાદ તેને શરૂઆતમાં એવા પ્રશ્નો પુછવા કે જેનો જવાબ ત્રણોજ કુંકો એટલે ફક્ત “હા” કિંવા “ના” એટલોજ અથવા બે ત્રણ શબ્દો જેટલોજ હોય, પાદ અતુક્રમે તેને મોટા અને ગુહ્ય પ્રશ્નો પુછી તેની માહિતી મેળવવી, પરંતુ શરૂઆતમાંજ તેને ગુંચવાડામાં નાંખવો નહીં.

૩૦—કદી પણ મુક્તાત્માની પરીક્ષા જેવાનો પ્રશ્ન કરવો નહીં, તે મજબૂત પ્રશ્નનો જવાબ આપવાને તે નાખુશી બતાવે તેનો જવાબ મેળવવાને હક પણ લેવી નહીં; કારણ તેમ કર્યાથી તે જાનલીથી જતો રહે શો, અને આપણી એ અસમ્મત બરેલી વરતાણુકની વાત ખીજા આત્મા

ઓને કરશે; જેથી બીજા મુકાતમાઓ પણ આવતા બંધ પડશે. માટે તેના તરફથી જે કંઈ આપણને જવાબ મળે તેની તે વખતજ ખાત્રી ન કરતાં ધર્યા હોય તો બીજા દિવસે ખનતા પ્રયત્ને કરી લેવી.

૩૧—આવેલા આત્માને પુછવામાં આવતા પ્રશ્નો પરમારથ બુદ્ધિ નાજ હોવા જોઈએ; પરંતુ “ મને ધન ક્યારે મળશે ? ” “ મારે છોકરાં કેટલાં થશે ? ” વગેરે આપ મતલબના પ્રશ્નો કોઈએ કદી પણ પુછવા નહીં.

૩૨—કદી કોઈ વખત ઉત્તર મલતાં વિલંબ થાય તો ચપળતા ન કરી દેવી, કારણ આ કંઈ બાળકોની રમત નથી પરંતુ એક વિચારણીય વિદ્યા છે.

૩૩—કોઈ કોઈ સમયે કેટલાક નિચ આત્માઓ પૈકીનો એકાદ આત્મા ગમત કરવા અગર કંઈ ઉપદ્રવ કરવા મિડિયમના શરીરમાં આવી તેને દુઃખ દે છે, અગર મકાનમાં અટૃપ્ય રહી તોશાન કરવા માંડે છે. માટે જો તેમ બને તો તે વખતે ન ગમરાતાં તેને કદી મુક્તવાનો ઉપાય કરવો.

૩૪—કાઠી મુક્તવાનો એ ઉપાય છે કે, ચક્ર માંડતી વખતે પ્રમુખે અગર મિડિયમે પરમેશ્વરનું ભજન કર્યા બાદ ચક્ર માંડવું તે છતાં; પણ જો કોઈ તેવો દુષ્ટ આત્મા આવ્યો હોય તો પ્રમુખે તે વખત હરીકીર તન કરવું, અને મિડિયમના જાનમાં પરમેશ્વરના નામનો પોકાર કરવો.

૩૫—એકાદ ખાસ માણસના આત્માને બોલાવવો હોય તો, સઘળા માણસોએ પ્રથમ હરીકીરતન કરી અમારા ચક્રમાં અમુકજ માણસનો આત્મા આવે એમ ઇશ્વર પાસે દુવા માગી ચક્ર માંડવું. તથા તે માણસના આત્માને બોલાવવાને સઘળાઓએ મનમાંજ હાંક મારવી, પરંતુ તે આવશે કે નહીં તેનો કંઈ નિયમ નથી.

૩૬—મિડિયમ કાયમ થવા બાદ મિડિયમ અને પ્રમુખ એ બન્ને હાજર હોઈ, તેઓ ચક્રમાં દરરોજ નવાં નવાં માણસો બેસાડીને ચક્ર માંડશે તોપણ હરકત નથી.

૩૯—કોઈ કોઈ માણસોના શરીરમાંથી રાત દિવસ એક પ્રકારનો તેલ જેવો પસીનો નિકળે છે, તે જાતના મનુષ્યો ને ચક્રમાં હોય તો વધારે સાર, કારણ જે દિવસે એવાં મનુષ્યો ચક્રમાં હોય ત્યારે કંઈ કંઈ અબ્દુત ચમતકારો થાય છે.

૪૦—ધાણું કરી ચક્ર માંડવાની પ્રથમ દિવસની શરૂઆતથી માંડી ને એ ચાર દિવસમાં તે ચક્રમાં આતમાઓ આવવા લાગે છે. માટે એ ત્રણ દિવસ સુધી ચક્ર માંડતાં પણ ને કોઈ આતમા ન આવે તો મેઢેલાં માણસો યોગ્ય ગુણવાળાં નથી એમ સમજી દરરોજ માણસો બદલતા રહેવું.

૪૧—જે દિવસે આતમા આવવાનો હશે તે દિવસે ધાણું કરીને તે કલાક દોઢ કલાકની અંદર આવી જશે. માટે દરરોજ એ ત્રણ કલાક થી વધારે વખત સુધી ચક્ર રાખવું નહીં. તેટલા અરસામાં જો કોઈ આતમા આવે તો ભલે, નહીંતર ચક્ર બંધ કરી બિડી જવું. પરંતુ જો તેટલા અરસામાં એકદમ આતમા આવે તો, તે જોઈલી વાર રહે ત્યાં સુધી ચક્રને બંધ કરવો નહીં.

૪૨—જેમ દુષ્ટ આત્માના પ્રવેશથી કોઈ વખત મિડિયમને દુઃખ થાય છે. તેમજ સાધુ આત્માના પરવેશથી તેને આનંદ પણ થાય છે.

૪૩—કેટલાક પ્રયોગકારો જલદીથી આત્માને ઓલાવવાને માટે, ચક્રની વચમાં મુક્તિમાં આવતા ટેબલપર એક લોહનો તાર ગોળાકારે જડીએ છે. તેમજ હાથ મુક્તિની રેખાઓ (હૃદય) પણ તારની જ બતાવે છે.

૪૪—મિડિયમના શરીરમાંથી આવેલો આતમા નિકળી ગયા બાદ પણ, જો તે એ શુદ્ધ જણાય તો તેને પાસ દેખી જાગૃત કરવો.

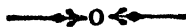
૪૫—એ પાસ દેવાની રીત એમ છે કે પોતાના બન્ને હાથની હથેળીઓ મીડિયમના અંગ તરફ રહે તેવી રીતે પ્રમુખે પોતાના બન્ને હાથ મીડિયમના પગના અંગુઠાઓ આગળથી ધીમે ધીમે મીડિયમના

મરતક સુધી લેધ જવા, અને ત્યાંથી તે હાથ પાછા મીડીયમના પગ આગળ લેધ જતી વખતે, પાછા મીડીયમના શરીર ઉપરથી ન લેધ જતાં બન્ને હાથની મીડીયમના મરતક આગળ મુઠીએ વાળી તે બીજી જગ્યાએ થકનેજ લેધ જવા. મતલબ એકે ઉલટો પાસ લાગે નહીં તેની સાવચેતી રાખવી. ઉપર પરમાણુ નીચેના ધ્યાનમાં રાખી ચક્ર માંડવાથી અવશ્ય તમે એ વીદ્યાનો લાભ લેશો. એ વીદ્યામાં મુખ્ય એ ક્ષાત્રો છે કે, જુદા જુદા આતમાઓની સાથે વ્યવહાર થવાથી ધર્મ, જીવ, પ્રેમ, સાધન, સ્વરંગ, નરક, આતમાની થતી ગતી વગેરે વિષયો બાબદ અગમ્ય પ્રકારનું જ્ઞાન તેઓના કહેવાથી આપણે જણી શકીએ છીએ.

આ વીધે જો કોઈને વધારે માહિતી મેળવવાને ઇચ્છા થાય તે અમને રૂબરૂમાં મલવું, અગર તે વીદ્યા વીધેનાં બીજાં સંપૂર્ણ પુસ્તકો વાંચવા જેથી ખુલાસો થશે.

પ્રકરણ ચોથું.

નાનાવિધ કૌતુકાનિ.

૧—વીંછીનું વિષ દુર કરનારી ચમત્કારીક લાકડી—કાચબાનું હાડકું, મનસીલ, હરતાળ અને કૌચનાં બીજ એ સર્વેનું ચુર્ણ કરી ખરબમાં મધની સાથે મદત કરવું, બાદ પોરના ઝાડની અગર સંધેસરી ના ઝાડની લાકડી લાવી તેનાપર તે ઔષધોને લેપ કરી જાંબામાં સુકવી રાખવી. કોઈને વીંછી કરડે ત્યારે આ લાકડી તેના હાથમાં પકડવા આપવી અગર તે લાકડી જ્યાંસુધી વીખ ચડ્યું હોય તે ફેંકણેથી ડાંખ

સુધી ફરવવી. પરંતુ પાછી હલદી રીતે ફરવવી નહીં કારણ તેમ કરયાથી હૃતરેલું વીખ પાછું ચડશે.

૨—અંકાલ બોજનું તેલ કાઢવાની રીત—અંકાલના ખીયાં પરનાં ફેતરાં કાઢી નાંખી ચુરણ કરી તેને તલના તેલની સાત ભાવ નાચો આપવી. ખાદ્ય જે કાંસાનાં વાસણો લેખ તેની અંદરની બાજુએ તે ચુરણનો લેખ કરી, તે જે વાસણોનાં મહાં એક બીજાના ઉપર રહે તેમ લગાડી; તેઓને એકત્રીજ કાંસણના વાસણમાં મુકી સુરચના તાપમાં રાખવાં. જ્યો તે નીચે રાખેલા વાસણમાં તેલ પડશે તે ઉપયોગમાં લેવું.

૩—સરપના વિષપર ચમત્કારીક દવા—પાશર અશીણનો કથુ જો કાઢી તેની પર અરીઠીઓના શીણનાં છ, સાત ટીપાં નાંખવાથી તે ખધું અશીણ નીરવીપ થઈ જાય છે. તે પછી જોને સાપ કરડયો હોય, અગર જોણે અશીણ ખાધું હોય; તેને જો અરીઠીઓના શીણનું પાણી પાવામાં આવે, તથા આંખમાં આંજવામાં, અને ડાંખ ઉપર ચોપડામાં આવે તો તે માણસ મોતના ભયમાંથી બચે તેમાં કંઈ નવાઈ નથી અરીઠાનું શીણ આંખમાં આંજવા પછી તેનાં પાનાંને રસ શરીરે ચોપ ઉવો એ પણ હીતકર છે. વીષ હિતરયા પછી આંખોમાં બળતરા થાય તો જે ત્રણ દિવસ સુધી આંખોમાં તાળું, માખણ અગર ઘીનું અંજન કરવું, આ પ્રયોગ ઘણેજ ચમત્કારીક છે. કારણ ક્રૂર સરપનું નહીં પરંતુ સરપ, વીંછી. અશીણ, સોમલ. હરતાલ, ધતુરો, મોર થુંથું વગેરે હરેક જાતનાં સ્થાવર જંગમ કિંવા ખનાવટી વિષપર અરીઠીઓનું પાણી પાવાથી તત્કાળ ઊલટી થઈ સઘળાં વીપ હિતરી જાય છે.

૪—કોઈ પણ ધાતુનો એક ફાણવારમાં રસ કરવાની અ જાયબ રિત—સુરો ખાર પ) તોલા, ઠારઠાર રા તોલા, ગંધક ૧ તોલા એ સરવેની ખારીક ભુકી કરવી. ખાદ્ય કોઈ પણ ધાતુની ભુકી રા) તોલા લેખ તેમાં ઉપલું મિશ્રણ મેળવી એક નવી મુસમાં ભરી શકત

એક જ દીવાસળી સળગાવી તે ત્રિઅણુપર ધરવાથી, તત્કાળ તે સળગી ઉઠી ક્ષણવારમાં ધાતુનો રસ તદ્યાર થાય છે.

૫—એક ક્ષણવારમાં પારાતું સોતું બનાવવું—એક મુસમાં થોડો એક પાશે ભરી કોઇને કહેવું કે, મારી પાસે કીમીયાની એવી તો સિધ્ધ જડી બુટીની ભુકી છે કે તેને આ પારાની અંદર નાંખી થોડીવાર અગ્નિ આપતાંની સાથેજ પારાતું સોતું થઇ જશે. એ બાબતની તમને ખાત્રી ન હેય તો જુઓ ! એમ કહી મુસમાં પારાની અંદર પારાના વજન જેટલી મ્યુરેટીક ઓક્સ જોડડની ભુકી નાંખી અગ્નિ આપવો. તેથી પાશે તથા મ્યુરેટીક એસીડ ડાંડી જઇ મુસમાં ચોખ્ખું સોતું રહેશે જે કાઢી ખતાવવું.

૬—એક ક્ષણવારમાં પારાતું રૂપું બનાવવું—ઉપલીજ રીતે કરવું. પરંતું ફેરમાત્ર એટલોજ કે મુસમાં પાશે ઠરવાની વનસ્પતિના બહાને મ્યુરેટીક ઓક્સ જોડડ ન નાંખતાં નાઇટ્રેટ ઓક્સ સીલવરની ભુકી નાંખવી.

૭—બાલ કાઢવાનું તેલ—કણેરનું મુળ, દંતી મુળ, નસોતર, કડવું તુરીયું, કેળનો ખાર, અને કેળનું પાણી એ સઘળાં ચાર તોલા લેઈ તે માં ચોસઠ તોલા પાણી અને સોળ તોલા તેલ નાંખી ઉકાળતાં, પાણી બળી જઇ તેલ માત્ર શેષ રહે ત્યારે ગાળી લેઈ; વાળપર લગાડવાથી ખરી પડે છે.

૮—બાલ કાળા કરવાનો અરક—હરડાં, ખહેડાં, આંબળાં, લોઢા નો કાઠ, ભાંગરાનો રસ એ સઘળાંનો અરક કાઢી લગાવવાથી ઘણાજ કાળા વાળ થાય છે.

૯—બાલ વધારવાનો લેખ—હાથીદાંતના કોલસાનો ભુકો, અને રસાંજનને ખકરીના દુધમાં ખરલ કરી લગાવવાથી હાથેળીમાં પણ વાળ આવે, તો પછી માથાના વાળ વધતાં તો વિલંબજ શાનો.

૧૦-ખાલ સફેદ કરવાનું તેલ—કાળા તલને ચોરના દુધની સાત ભાવનાઓ દઈ તેનું તેલ ઠાઠી ખાલપર લગાવવાથી સફેદ થાય, આ તેલ પશુઓને ચિત્ર વિચિત્ર રંગનાં કરવા ઉપયોગી થઈ પડશે; કારણ માણસ ના અંગે લગાવવાથી કોડ જેવા ધોળા ડાઘ પડે છે.

૧૧-ખસ અને દાદરપર અમત્કારીક દવા—પારો, જીરું, શા હજીરું, હળદર, દારૂળદર, મરીઆં, સિંદુર, ગંધક, અને મનસીલ એ સરવેનું ચુરણ કરી ધી સાથે મેળવી ત્રણ વખત લગાવવાથી ખસ, દાદર, ખરજ, વગેરે દુર થાય છે.

૧૨-અમત્કારીક શંખદ્રાવ—આકડો, ખરસાંડી, ચોર, આમલી, ખાખરો, કાળા તલનું ઘાસ, અધેડો, ગોખરું, કોડી, શંખ, એ સરવ ની ભસમોના ખાર, પારો, પંચલવણ, પંચખાર, સરવેથી ત્રણગણો ગંધક, સિંધવ, હીરાકશી, ફટકડી, નવસાગર, સુરોખાર એ સરવેની કળ્મળી કરી ઊર્ધ્વનલ્લીકા યંત્રની સહાયતાથી અરક કાઢવો. એ અરક જીજ્ઞ મા ત્રામાં લેઈ કાચની નળીમાં ભરી દાંતે ન લાગવા દેતાં પીવાથી, ગોળો, પીડ, બવાસીર, ખરોળ, જળોદર, વાતોદર, ઊદાવરત વગેરે અનેક પ્રકાર ના પેટના રોગો અકસીર રીતે નાશ થાય છે. આ અરક એટલો તીવ્ર થાય છે કે તેની અંદર સોષ, કોડી, શંખ વગેરે નાંખવાથી તત્કાળ તે નું પાણી થઈ જાય છે; આ અરકને ઉપયોગ કરનારે પથ્થ પાળવું.

૧૩-ફક્ત એકજ દિવસમાં નપુસકતા દુર કરવાનો પ્રયોગ—સુંદર ખાખરાનું લીલું ઝાડ જેમ્મ તેનાં મુળીઆને હાડાં કરી તેમાં ચીરા દેવા, બાદ તે મુળીઆં નીચે ધી ભરી રાખવાનું માટીનું એક ચો પડું વાસણ મુકી મુળીઆં ઉપર અગ્નિ સળગાવવો. એટલે તાપના લીધે તે મુળીઆંમાંના રસ નીચેના માટીના વાસણમાં પડશે. તે રસમાંથી થોડો એક લેઈ નાજરવેલના પાનપર ચોપડી તેમાં મરાડી નામની વનસ્પતિનું એક ફેંડવું ઘાલી ખાવાથી એકજ દિવસમાં પુરુષાતન આવશે. ઉતાર-ત્રા સંગ કરવો.

૧૪--વિરચસ્તંભન ઔષધિ--કેસર એક તોલો, લવીંગ એ તોલા, ઐયશ્વ ૩ તોલા, અશીણ ચાર તોલા, અને કસ્તુરી એ વાલ એ સરવેનું ચુરણ કરી મધની સાથે એ રતી વજનની ગોળી વાળવી. સાયંકાળે એક ગોળી ખાઈ તેપર દુધ પીવાથી વિરચ એટલું સ્તંભન થશે કે જ્યાં સુધી કોઈ જાતની ખટારા ખાશે નહીં ત્યાં સુધી વિરચ છુટશે નહીં. આ દવાનું દરરોજ સાંજ સવાર સેવન કરી તેપર પૌષ્ટિક ખોરાક ખાવાથી વીરચસ્તંભન થવા ઉપરાંત નપુસકપણું દૂર થઈ, ધાતુ, બળ, પુષ્ટિ, શાન્તિ, બુદ્ધિ, સ્મરણ શક્તિ, જઠરાગ્નિ વગેરેમાં અત્યંત વધારો થશે.

૧૫--ગમે તે ધાતુની ભસ્મ કરનારી વનસ્પતિ--અજગંધા કે જને ગુજરાતી ભાષામાં માળી તુળશી કહે છે તેના પાનાંની છુગદી સાથે સોનું, રૂપું, ત્રાંજુ, વગેરે હરેક ધાતુને સંપુટમાં મુકી ગજપુટની અગ્નિ આપવાથી ઊત્તમ ભસ્મ થાય છે. પરંતુ ભસ્મ કરવા પહેલાં તે વનસ્પતિના રસમાં ધાતુને એકશો વખત શોષવી જોઈએ.

૧૬--પ્રમેહ તથા પ્રદર રોગપર ચમત્કારીક ઔષધિ--વાંસકપુર, કપાખ ચીની, નાગકેસર, અને એલચી દાણા સમ ભાગ લેઈ વસ્ત્ર ગાળ ચુરણ કરવું. આદ તે ચુરણ પલળે એટલું ઉત્તમ ચંદનનું તેલ લેઈ તેમાં તે ભુકીને ભીંજવી રાખી નાની સોપારી જે વડી ગોળી આ વાળવી. સવાર તથા સાંજે ચાર તોલા ઠંડુ પાણી લેઈ તેમાં અરધો તોલો સાકર તથા એક ગોળી મેળવી ખાવાથી, અદાર ક્લાકની અંદર પ્રમેહ તથા પ્રદરની બળતરા એકદમ દૂર થઈ જઈ; સાત દિવસમાં તે બન્ને દૂરદો દૂર થાય છે. પરહેજ પાળવી. ફક્ત ધઈ, તુવેર, ધી, અને સાકર નોજ અદાર કરવો.

૧૭--ધાસ તથા ખાંસીપર અજાયબ ઔષધિ--ધોળા આક ડાનાં મુળ ઉપરની છાલ, સફેદ મરીઆ, અને છ વરપનો જુનો ગોળ એ સરવેની ગોળીઆ કરી ખાવાથી ધણા જુના વખતનો ધાસ, તથા ખાંસીનો રોગપણ દૂર થાય છે.

૧૮--વિચિત્ર વિરેચન--કડવા તુરીયાનાં બીજ, કડવા તુંબડાનો ગરબ, કુકડ વેલનાં ફળ, નસોતર, શેષેલો નેપાળો, હરડાં, ખહેડાં, આંખળાં, સુંઠ, મરી, પીંપર, ઇંદ્ર વાયણીનાં મુળ, ગુલાબનાં ફુલ, ખાખ રાનાં ફુલ, મેંઢી આવળ, એરંડાનાં મુળ, ચણેઠીનાં બીજ, ગરમાળાનો ગોળ, ભોંયરીંગણીનાં ફળ, આકડાનાં મુળ, એ સરવે સમાન ભાગ લેઈ તે સરવેથી ચાર ગણું ખરસાંડી તથા થોરતું દુધ અને ધી નાંખી સોળ ઘણા પાણીમાં ઉકાળો કરતાં જ્યારે સઘળું પાણી તથા દુધ વગેરે બળી જઈ ધી માત્ર શેષ રહે ત્યારે ઉતારી લેઈ ગાળી લેવું. એ ધીતું ફુંટી (નાભી) ઉપર સારી રીતે મરદન કરવાથી જીલાબ લાગશે. જીલાબ વાળવો હોય ત્યારે લેપને સારી રીતે ઘોષ નાંખવો.

૧૯--વર્ધરાટ સ્વરૂપ દરશન--શુકલ પક્ષની ખારસથી પુનેજ સુધીના દિવસોમાં જ્યારે ચંદ્ર નિરમળ રીતે પ્રકાશતો હોય, ત્યારે એક સપાટ મેદાનમાં જઈ સ્થિર ચિતે આંખની મીટ માર્યા સિવાય થોડીવાર સુધી આપણી છાયા તરફ એકી નજરે જોઈ રહી પછી એકદમ આકાશ તરફ જોવાથી આકાશમાં એક અતિ ઘણું બયંકર રૂપ માણુમ પડે છે.

૨૦--દિવ્ય જ્યોતીર્ભય શાહી--ફાસફરસ ૪ વાલ, તથા તજ નું અગર ઓલીવ કે કોપરેલ તેલ બે તોલા લેઈ, એક કચની આતસી શીશી અગર ચીનાઈ માટીની શીશીમાં ભરી મજબુત ખુચમારી તે સારી રીતે મિશ્ર થાય તથા સુધી; ખાટલીને ધીમા તાપપર રાખવી. ખાદ એ શાહીથી લખાણ લખવું, જે અજવાળામાં બીલકુલ વંચાશે નહીં, પરંતુ અંધારામાં લેઈ જવાથી રૂપોટ વાંચી શકાશે. તેમજ આશાહીને શરીરે લગાવી અંધારામાં ફરનાર માણુસ પણ અગ્નિ સમાન માણુમ પડે છે.

૨૧--પીશાચ દરશન--કોઈ માણુસના મહોડાપર ફેઈસ પાણીડર (જે ગોરા લોકની ઓરતો બહાર જતી વખત લગાવી જાય છે, તથા નાટકશાળા વગેરેનાં માણુસો સફેદ મહોં થવા લગાવે છે તે) લગાવવા,

જેથી તેનું મહો ધણું સુંદર દેખાશે. બાદ એક આરસીપર હાથ ડોકલોરીક એસીડ ચોપડીને તે આરસી તેને મહોં જોવા ને આપશે, તો પ્રથમ તો તેને પોતાનું મહોં સફેદજ દેખાશે, પરંતુ થોડીવારમાં હાથ ડોકલોરીકમાંથી નિકળતો ગ્યાસ તેના મહોંપર લાગવાથી એક વાંદરા ના જેવો કાળો મેંશ તેના મહોંનો રંગ થઈ જશે. જેથી આમ અકસ્માત રીતે તેના મહોંનો રંગ કેમ બદલાઈ ગયો, તેની મંડળીને માહિતી ન પડવાથી તે ખરેખરી અન્યથામાં પડશે.

૨૨--સજીવ યમપુરી દરશન--કેટલાંક માણસોને ભેગાં કરી કહેવું કે હું મારી વિદ્યાના બજે સદેહે યમ પુરીનાં દરશન કરી શકું છું, તે વાત જો તમે ન માનતા હોતો તમને પણ યમ પુરીનાં દરશન કરાવું. મંડળી એ હા પાડ્યા પછી તેઓ સઘળાંને લેઈ એક મકાન માં જઈ તેનાં સઘળાં બારી બારણાં બંધ કરવાં, અને થોડી એકવાર કંઈ મંત્ર, તંત્રનો ઢોંગ કર્યા બાદ કેટલીક રક્ષાબીઓમાં મીઠું મેળવેલો ચોખ્ખો સ્પીરીટ (પીવાનો દારૂ) ભરી સળગાવે. બાદ જે તેજ ના દીવા તે મકાનમાં રાખેલા હોય તે બુઝવી નાંખી ફક્ત આ સ્પીરીટ ના દીવાઓનોજ પ્રકાશ પડવા દેવો. જેથી આખા મકાનની અંદરની વસ્તુઓ, માણસો, અને તેમના પોશાકમાં વીચીત્ર ફેરફાર માલુમ પડે. કારણ સ્પીરીટમાં મીઠું મેળવી તે સ્પીરીટને સળગાવવાથી તેનો જ હિંમત પડે છે તેમાં એવો ચમતકાર રહેલો છે કે જટલી જગોમાં તે પ્રકાશ પડે છે તેટલી જગામાં બેઠેલાં માણસો, વસ્તુઓ વગેરે ગમે તે રંગનાં હોય, એટલે તે જગોમાં જો લાલ, કાળી, લીલી, ગુલાબી, આસ બ્લુની. સફેદ એવી ગમે તેટલા રંગની વસ્તુઓ, પ્રાણીઓ, વગેરે રાખેલાં હોય અગર ગમે તેટલા જુદા જુદા રંગના પોશાકો પહેરીને માણસો બેઠેલાં હોય તે સઘળાંનો રંગ બદલાઈ જઈ સઘળી ચીજો ફક્ત પીળા જ રંગની છે એમ માલુમ પડે છે. સિવાય બીજો ફેરફાર એ થાય છે કે ત્યાં આગળ બેઠેલાં માણસોમાંથી જો કે કેટલાંક વરુદ, કેટલાંક તરણુ,

કેટલાંક બાળકો, અને કેટલાંક અતિ ખુબ સુરત અગર બદસીકલનાં, કે કુખળાં. અગર પુષ્ટ હોય તો પણ તે સઘળાંના મહાંનો ચહેરો બદલાઈ જઈ “જ્યારે કાંઈ માણસ માતની છેલ્લી ધડીએ જઈ પહોંચેલું” હોય છે ત્યારે તેનો ચહેરો જવો બયંકર લાગે છે એ રીતે મંડળીના સઘળાં માણસોનો ચહેરો પણ જાણે તેઓ સઘળા મરવા પડ્યા હોય એવો બયંકર તથા દયા જનક લાગે છે. તેથી સા માણસો એક બીજાનો ચહેરો જોઈ હસવાન મંડી જાય છે, પરંતુ પોતાની પણ એવી સ્થિતિ થયેલી છે એમ ભાગ્યેજ વિચાર કરે છે. આ રીતે દારૂ કે જને આપણે ધીકારી કાઢીએ છીએ, તથા મીઠું કે જને એક સાધારણ ચીજ જાણીએ છીએ તેઓના સંયોગમાં આવે વિચીત્ર ચમતકાર રહેલો છે. પરંતુ હવે ભાગ્ય હીંદુસ્તાન! તારાં તનુજોમાં અજ્ઞાન અને આજસે એવું તો ઘર કરેલું છે કે તે આવા સહેલા પ્રયોગો શોધી કાઢવાને પણ શક્તિ માન નથી. તો પછી દેશોન્નતિક કળાઓ શોધી કાઢવાને તો આશાજ શું કામ કરવી. (આ પ્રયોગ) રાત્રિના વખતે કરવો. અને જો ઉપર કહ્યા મુજબ બરોબર અસર ન થાય તો દારૂમાં થોડું એક વધારે મીઠું ઊમેરવું. તથા રકાબીમાં એકદમ સઘળો સ્પીરીટ ન પુરતા પ્રથમ થોડો નાંખી તે સળગાવી જેમ જેમ બળતો જાય તેમ તેમ થોડો થોડો ઊમેરતા જવું. કારણ એકદમ સઘળો પુરવાથી તે સઘળો એકી વખતે સળગી ઉડી થોડી વારમાં ખત્રાસ થશે.)

૨૩—ભવિષ્ય કથન—આશરે પાંચ છ વાગ જનકગંધકના તે જામ માં એક વામન ગત્રાસ (દારૂં પ્યાલું) પાણી ઊમેરી તેનાથી એક કાગળ ઉપર કંઈ પેંચુ લખવું, જે સુકાયા બાદ કાગળ કોરો જણાશે. પરંતુ તે કાગળપરે શું લખેલું છે તે બરાબર રીતે વાદ રાખો. બાદ કેટલીક મંડલી આગળ કહો કે તમે વગર પુછે પારકાના મનનો વિચાર જાણવાને શક્તિવાન છો અને તે વાતની જો મંડળીને ખાત્રી ન થતી હોય તો કાંઈ એકાદ

માણસ પોતાના મનનો વિચાર કોઈને પણ ન બતાવતાં એક કાગળ ઉપર લખે, મંડળીમાંથી એકાદ માણસ તેમ લખવાને તૈયાર થયો કે તરતજ આપણે કહેવું કે, આ માણસે શું લખવા ધાર્યું છે તે મેં મારી વિદ્યાના જોરથી જાણી લીધું; તેથી હું હમણાંજ તેના મનની વાત એક કાગળપર લખીને મંડળીને આપું છું. એમ કહી પેલા કાગળપર ગંધકના તેજામથી જે ખીના આપણે લખી રાખેલી હોય તે બરાબર અક્ષરે અક્ષર એક કાગળપર પેનસીલથી લખી તે કાગળ ખંધ કરી મંડળીને પકડવા આપવો (કોઈ કાગળ ફેડીને વાંચે નહી તેની તપાસ રાખવી) બાદ પેલા લખવા તૈયાર થયેલા માણસના હાથમાં જે કાગળ પર આપણે ગંધકના તેજામથી લખેલું હોય તે કાગળ આપવો (તેને તો એ કાગળ કોરોજ દેખાશે) અને એક રાહી બરવાના ખડીઆમાં ટીંક્યર ઓફ આયોડાઇન (આયોડાઇનનો અરક) ભરી તે ખડીઓ તથા એક કોરી કલમ તેની આગળ મુકી (આપણે પ્રથમ ગંધકના તેજામથી જેમ લખ્યું હોય તે કરતાં આડી લીટીઓમાં) તેના મનના વિચારો લખવા કહેવું. તેણે લખ્યા બાદ આપણે થોડાએક દેવતાના અંગારા લાવી તેના પર ધુપ નાંખી મહોડેથી કંઈ મત્ર બોલવો, અને તેને તેનું લખેલું લખાણ અગ્નિપર પડી રાખવા કહેવું. થોડી વાર એમ અગ્નિપર પકડી રાખ્યા બાદ મંડળીમાંના એક માણસને ત્યાં આગળ બોલાવી તેના હાથમાં કાગળ આપી વાંચવાને કહેવું. તેણે તે કાગળ વાંચી રહ્યા બાદ મંડળીના હાથમાં આપણે લખીને આપેલી ચીડી પણ વાંચવાને કહેવું. જે વાંચી જાણથી ખંને કાગળોની એકજ મતલબ સાંભળી મંડળી અતિશય અજાણીમાં પડશે. તે ઉપરાંત લખનારની અજાણીનો તો પારજ નહી રહે, કારણ તેના મનથી તો તેણે ખીજ બાબત લખેલી હોવા છતાં તે આમ એકાએક બદલાઈ કેમ ગઈ તેની તે અજાણીમાં પડશે. જ્યારે આપણે તેને ગાંડામાં ગણી કાઢીયું. (લખાણ બદલાઈ જવાનું કારણ એમ બને છે કે કાગળને અગ્નિપર ધરવાથી આયોડાઇન

ના અક્ષરો ઉડી જઈ ગંધકના અક્ષરો પ્રકટ થાય છે. લખાણ કાગળની એકજ બાજુ કરાવવું.)

૨૪—ભુત સાબીત કરી બતાવવું—એક કાચના વાસણમાં અરધો-પોણો તોલો નાઈટરેટ ઓફ એમોનીઆના ગાંગડા નાંખવા. બાદ તેને એક સ્પીરીટ (ઓખ્ષો દારૂ)ના દીવા ઉપર ધરવું; એટલે તે ગાંગડાએ। ઝાળગવા માંડી તેમાંથી એક જાતનો ગયાસ (વરાળ) નિકળવા માંડશે. જે ગયાસ નિકળે તેને એક મોટા રખરના ડુંકમાં ભરી રાખો. ડુંકા સાથે એક મજબુત ઢાંકણવાળી નળી જોડી રાખેલી હોવી જોઈએ, તથા ડુંકમાં ગયાસ ભરી રહ્યા બાદ તે નળીના છેડાનું ઢાંકણ મજબુત બંધ કરી રાખવું જોઈએ. એવી રીતે ડુંકને તૈયાર કર્યા પછી તમે મંડળી આગળ જાહેર કરો કે તમે એક ભુતને વશ કરેલો છે, અને તે જા મંડળી ન માનતી હોય તો એક માણસના શરીરમાં હું તે ભુત ઉતારી બતાવું છું. મંડળીમાંથી એકાદ માણસ પોતાના શરીરમાં ભુતને લેવ તૈયાર થાય; કે તેને પ્રથમ તેના પેટમાંની સવળી હવા બહાર કાઢી નાંખવાને કહો. જેવો તે હવા કહાડી રહે કે પેટી નળી તેના મહોંમાં મુકી ઢાંકણું ઉઘાડી નાંખી બહારની હવાને બદલે નળીમાંથી હવાનો દમ લેવાને તેને કહો, જેવો તે હવાનો તે દમ લેશે તેવોજ તેની વસ્તુઓમાં અજાણ્ય જેવો ફેરફાર માણસ પડશે. પહેલાં જો કે તે ધણી નરમ સ્વભાવવાળો હશે તો પણ હવે તેના શરીરમાં જેમ ભુત ભરાયો હોય તેમ ઘડીકમાં હસવા, ઘડીકમાં રડવા અને બીજા અનેક પ્રકારના ચાળા કરવા માંડશે. તથા પોતે જાણે મોટો પહેલવાન મલ્લ હોય તેમ બીજાઓને મારવા દોડશે, તથા મોટી ભારે ભારે વસ્તુઓ ઊડાવવા વળગી જશે.

૨૫—બાટલીની અંદર પૃથ્વી, સમુદ્ર, હવા અને આકાશનો દેખાવ—કાચની એક સફેદ બાટલીમાં કેટલાક રંગ બેરંગી કાચના કડકા ત્રણ ચાર ખાંગળ સુધી ભરી, તેના ઉપર લીલા રંગનું પાણી

બરો. ખાદ તેનાપર તલનું તેલ અને તેની ઉપર ગંધકનો આસમાની તેજ
ખ બરો. આ ચીજો એકત્ર ન થઈ જતાં ખાટલીમાં અલગ અલગ રહી
જુદા જુદા રંગે ચળકશે, તે એવી રીતે કે સહથી તળીએ વાળા કાચ
ના ટુકડા પૃથ્વીની સમાન, તેપરનું પાણી દરીઆની માફક, તેલ હવા
ના રૂપે, અને તેજખ આકાશની સમાન ચમકશે.

૨૬ જાદુઈ સાપ--નાઈટરેટ ઓફ મરક્યુરીને ધીમે ધીમે સલ્ફે
નાઈડ ઓફ પોટેસીયમના પાણીમાં નાંખવું. આ ખન્ને દવાઓ મીશ્ર
યતી વખતે તેમાંથી લાલ રંગનો ધુમાડો નીકળવા માંડશે તે સુધી
નહીં, કારણ તે ઝેરી છે. જ્યો આ મીશ્રણ પણ ખુલ્લી હવા વાળી
જગોમાંજ કરવું; કે જ્યો તે ધુમાડો આપણને ન લાગતાં હવા સાથે મળી
જાય. આ મીશ્રણ કરવા ને થોડીક વાર થશે એટલે તે સ્વચ્છ થયેલું દેખા
શે. અને તેના તળીએ એક જાતનો ધોળો ભુકો બેઠેલો. માલુમ પડશે.
આ ભુકાને બ્રોટીંગ પેપર વડે ગાળી લેઈ તેમાં જરા ગુદરતું પાણી
અને ધણેજ થોડો સુરોખાર વાટીને નાંખવો. ખાદ તેમને સારી પેઠે
ધુટીને નાની પેનસજ જેવી જાડી અને ૧૧ ઈંચ લંબાઈની એવી તેની
સળીઓ બનાવવી. તે સળીઓ સુકાયાખાદ તેમાંથી એક સળી લેઈને એક
ખાજુથી સળગાવવાથી તેમાંથી મોટા સાપ જેવાં ગુચળાં નીકળશે. જેઓ
૨૬૮ આટલી નાની સળીમાંથી ઊતપન થયેલાં હોવા છતાં આશરે ૨૫)
શીટ લાંબાં થશે.

૨૭ બીજી રીત--સલ્ફોસાયનાઇડ ઓફ મરક્યુરી (Sulpho-
cyanide of Mercury) લેઈ તે ગોળીઓ બાંધવા માફક નરમ થાય
એટલા માપથી તેમાં છરીથી બારીક કરેલું સ્વચ્છ મીણ મેળવવું. ખાદ
તેની ગોળ બાંબી અને પેનસલ જેવી જાડી સળીઓ કરવી, એ સળી
ઓમાંથી એકાદ લેઈ સળગાવવાથી ઊપર મુજબ થશે. આ મિશ્રણ
ઝેરી હોવાથી તેનો ધુમાડો કેઈને ન લાગે એ વિષે સાવચેતી રાખવી.

૨૮ ગર્ભસ્થાન આપધી—સ્ત્રીવારે પવિત્ર થઈ જેઠીમધનું મુળ લાવી ગર્ભવંતી સ્ત્રીની કમરે બાંધવાથી તેનો ગર્ભ પડતો અટકશે.

૨૯ મુખ પ્રસવ કરવો—જે સ્ત્રી પ્રસવ વખતે કષ્ટાતી હોય તેના મસ્તક અગર કમરમાં અધેડાનું અથવા આકડો, બિલ્કટો, ભોંયરીંગણી, કે કલીહારીનું મુળ બાંધવાથી તત્કાળ પ્રસવ થાય છે. પ્રસવ થતાની સાથેજ મુળ છોડી નાંખવું. નહીંતર સ્ત્રીનાં આંતરડાં બહાર નિકળવાનો સંભવ છે.

૩૦ કાગળપરનું લખાણ દુર કરવું—નવસાગર, સોહાગીઓ ટંકણખાર, અને સિંધા હુણ લેઈ ખુબ પારીક પીસી લખાણની ઉપર લગાવી તાપમાં મુકવાથી સમગ્રા અક્ષરો બિડી જઈ કાગળ કોરો થઈ જાય છે.

૩૧ બગડેલું ધી સુધારવું—એક કડાઈમાં ખરાબ થયેલું ધી ભરી તેમાં એક ડુંગરીનો કાંદો નાખી ચુલે ચઢાવી નીચે અગ્નિ કરવો. જ્યારે ધી સારી પેઠે બિજવા લાગે ત્યારે નીચે ઉતારી ડુંગરીનો કાંદો કાઢી નાંખી ગાળી લેવું.

૩૨ કોઈપણ ચિત્ર વગેરેની નકલ લેવાની રીત—૫૮કડી અને સાબુ સરખા ભાગ લેઈ તેનું ઘાડું પાણી કરી, તેમાં એક સફેદ કાગળને ભીંજાવવો, ખાદ જે ચિત્રની નકલ લેવાની હોય તેનાપર એ ભી જવેલો કાગળ ખરાબર સફાઈથી મુકી તેપર કપડું ઢાંકી ઘણી કાઢવો. જેથી તેપર ચિત્રની નકલ આબેહુમ ઉઠી આવશે.

૩૩ ખાટલીમાં અરીસો ઉતારવો—અખરખતો એક ચોખંડો કડકો લેઈ તેની એક બાજુ આરસાની માફક કલાઈ કરી આરસાના જે વોજ કાગળ ચોંટાડવો. ખાદ ખાટલીમાં ધણેના લોટની લાહી લગાવી એ અખરખતો ટુકડાને એવડો વાળી હળવે રહીને ખાટલીમાં ઉતારી ચોટાડી દેવાથી, જાણે ખાટલીમાં ખરખર ખીજે આરસાના કાચ ઉતારે લો છે એમ જોનારાઓને લાગશે.

૩૪ શુદ્ધકલેશ નિવારણ—ગોળ, હળદર, લીલામાં, વાવડીંગ, હર
ડાં, ખહેડાં, આંખળાં, લાખ, લસણ, અને ઘોડાવજ એ સઘળાંની ખારીક
ભુકી કરી દેવતાપર નાંખી ઘરમાં ધુમાડો કરવાથી ડાંસ, મચ્છર, મગત
રાં, માંખો, માંકણ, આંચડ, હંદર, સાપ, વીછી વગેરે સરવે જાતનાં
નુકસાનકારક જીવનંતુઓ, ઘરમાંથી ભાગી જવા ઉપરાંત હવા પણ શુદ્ધ
થશે.

૩૫ સુસ્વરકરણ—ખાલી, ગોરખમુંડી, વજ, સુંઠ, અને લીંડી
પીપર સમભાગે લેઈ ચુર્ણ કરી તે ચુરણ એક તોલો લેઈ તેટલાજ મધમાં
મેળવી હંમેશાં ખાવાથી કાયલના જવો સુંદર સ્વર થાય.

૩૬ સારસ્વતચુર્ણ—સુંઠ, અજમોદ, હળદર, ઘરૂં હળદર, જરૂં,
કોબડકોલીજન, લીંડીપીપર, જીમ્બ, સિંધવ, અને વજ એઓનું ચુર્ણ
કરી પેરોદીએ ઉઠી તે ચુરણ એક તોલો લેઈ ધીની સાથે ખાવાથી યાદ
દારતા ધણીજ વધે. આ પ્રયોગ વિદ્યારથીએને અત્યંત હીતકર છે.

૩૭ કુર્દસ પાણીડર—લોધર, કાળા તલ, જરૂં, શંખજરૂં, હળદર,
ઘોળા સરસવ, ઘોડાવજ, રતાંજળી, કપુર, નાગરમોથ, ધાણા, ધૂલાયચી,
જીમ્બ, ગેરૂ, મીણુ, રાજ, સિંધવ, મસુરની દાળનો લોટ, દાડીમની
છાલ, પતંગનાં લાકડાં, સુખડ, વીરણવાળો, હરડાં, આંખળાં, તખલા,
આંખાની ગોઠલી, નાગકેસર, કેસર, કપુરકાછલી, મજૂહ, અગર, કમળકા
કડી, જાયફળ, જવંત્રી, લવંગ, મરી, લોખાન, અને લાખ એ સરવેનું
ખારીક ચુરણ કરી લેંસના દુધ અગર માખણ સાથે મેળવી શરીરે
લગાવવાથી અગર એ સરવેમાં સોળગણું પાણી તથા ચારગણું મીઠું
તેલ નાંખી ઉકાળો કરી જ્યારે પાણી બધી જઈ તેલ માત્ર બાકી રહે,
ત્યારે તે તેલ લેઈ શરીરે લગાવી ચાર ઘડી રહેવા દેઈ સ્નાન કરવાથી;
શરીરની કનિષ્ઠ અત્યંત સુંદર થવા ઉપરાંત, ખસ, દાદર, ખીલ, કરો
ખા. આમાં વગેરે શરીરની ચામડીપર થનારા તમામ રોગો દૂર થઈ

ઊત્તમ બળ, પ્રાપ્તિ થાય, અને સફેદ વાળ પણ કાળા થાય, તેમજ શરીરનો વાસ પણ અત્યંત સુગંધીદાર થઈ જાય છે.

૩૮ વાણી સ્પષ્ટકરણ—પહાડમુળ, વજ, મરીઆ, લીંડીમીંપર ખજુર, સિંધવ, સુંઠ, અકલકરો, અને મીઠાસરગવાના મુળ, એ સરવે સરખે ભાગે લેઈ ચુરણ કરી ચુરણથી ચારગણું ધી, અને સોળગણું બકરીનું દુધ, નાંખી ઉકાળો કરતાં જ્યારે દુધ બળી જઈ ફક્ત ધી રહે ત્યારે તેને ઉતારી ગળી લેઈ દરરોજ એક તોલો ખાવાથી તોતડાપણું, મુંગાપણું વગેરે દુર થઈ વાણી સ્પષ્ટ થાય.

સાદુલવિકિરિત છંદ.

વિદ્વાનોનું લખાણરૂપ મહીતે વિચાર પાત્રે ધરી,
તેના યોગ્ય રવૈયો અનુભવી તેણે છણીને ફરી;
છાંડી ઉકિત અયોગ્ય છાશ મથ ને સત્ત્વ જે શોધતું,
એવું આ નવનિત અર્પણ કર્યું, બહોળું રડા યોધતું.

કૌતુક રતનાકર

અને

ગુપ્તવિદ્યા સંગ્રહ

ઉપલા નામનું માસીક ચોપાન્યું માહે ડીસેમ્બર સને ૧૯૬૯ થી દર માસની આખરે બહાર પડે છે, એમાં સિધ પુરૂષોનાં ચરિત્રો, સંજીવની વિદ્યા, ઇંદ્રજાલીક મંત્રો, તંત્રો, યંત્રો, વગેરેની વિધીસહ માહીતી, દરેક નાની મોટી વનસ્પતીનાં અનેક ભાષામાંનાં નામો, રંગ, રૂપ, આકાર, ઓળખવાની માહીતી, જુદા જુદા દરદોપર કરવામાં આવતો ઉપયોગ, દશી વીદશી નામાં કીત પરોઝેસરોના જાદુઈ ઝેલો, પારો, ત્રાંબુ, ગંધક, હરતાળ, વગેરે સર્વે જાતની ધાતુ, ઉપધાતુ, વીપ, ઉપવીપ, વગેરેની ઉત્પત્તિ, શુદ્ધિ, જ્વરણ, મારણ, દ્રાવણ, ભક્ષણ, વીકાર શાન્તિ, જટીલી ક્રિયાના પ્રયોગો, પ્રાચિન સમયના ગુપ્ત ગ્રંથોનાં મુજ સહીત ગુજરાતી ભાષાંતરો, મેસ્મેરીઝમ, સ્પીરીટ્યુ એલીઝમ, ભુતવીદ્યા, વીમાન વીદ્યા, ફરેનાલજ, કોનાલજ, સામના લીઝમ, શીપશાસ્ત્ર, હવા, પાણી, વીજળી, પ્રકાશ, રસાયણ, વનસ્પતી, વગેરેના અદ્ભુત ચમત્કારો, નવીન શોધો, અને જ્યોતીષ્ય, ફાલ, રમલ, સામુદ્રિક વગેરે વીષયો સખંધી અપુર્વ માહીતી સંપૂર્ણ ખુલાસાથી લખવામાં આવે છે. (દરેક વીપયના પૃષ્ઠાંક પણ નીચાણા રાખવામાં આવે છે.)

એનું વાર્ષિક લવાજમ ટપાલ ખરચ સાથે રૂ. ૩૫) અંગા ઉચીજ લેવામાં આવે છે. તોપણ જુન સ. ૧૯૦૦ સુધીના ગ્રાહકો પાસેથી ટપાલખરચ સાથે ફક્ત રૂ. ૩) ત્રણ લેવા ઉપરાંત તેઓને (૧ લવિષ્ય દર્પણ કી. રૂ. -૧૫-૨-છત્રપતી શીવાજી મહારાજની સુદર છબી, અને ૩ કણે પીશાચી તંત્ર એ મુજબ ત્રણ ભેટો પણ ફક્ત પોસ્ટેજ ના ચાર આના વધારે લેઈ મફત આપવામાં આવે છે.

હાલમાં માસીકનો દરેક અંક રોયલખારપેજ ચાળીશ પૃષ્ઠનો સાદી ગુજરાતી ભાષામાં નીકળે છે. મંગાવનારે મનીઓરડર કરીને પ્રથમ પૈસા મોકલવા, અગર આજ સુધી નીકળેલા અઠાવી. પી.થી મોકલવા લખવું. નમુના માટે એક અંક જોઈએ તો પોષ્ટની પાંચ આનાની દીકીટો મોકલી મંગાવી લેવો.

સામળદાસ સેવકરામ ગોર

કૌતુક રતનાકરના મેનેજર

૬૦—ભંડારવાડાની કાપડગલીમાં કૌતુક રતનાકર ઓફીસ,

ગીરગામ પોસ્ટ—મુંબઈ.

બહુ વિદ્યા સંગ્રહ.

એ નામનું માસીક ચોપાન્યું જુન સને ૧૯૦૦ થી પ્રકટ કરવા ગોઠવણ કરેલી છે, જેનો પહેલો અંક હાલમાં છપાઈને તઈ ચાર પણ રાખેલો છે; એમાં ઈંગ્લીશ ટ્રેન્ય, જર્મન, અમેરીકન વગેરે પરોફેસર બહુગરો, તથા ભાનામતી, ગાર્ડી, રફર્થ, માંત્રીકો, લાલભટો, વગેરે દેશી જુદુગર લોકો હાથ ચાલાકી, લાગખાજ, યાંત્રીક ક્રીયા, વનસ્પતી, રસાયન, વીવુત, લોહચુંબક, વગેરેની સહાયતાથી કાંઈ ખંડો, પેટીઓ, રૂમાલો, ગ્લાસો, તખ્તડીઓ, કરંડીઓ, રસીદોરા, આરસા, ફાનસો, માણસો, પશુ, પંખીઓ, રૂપીઓ, દડા, પાંજરાં વગેરે સામાનપર જે જે કંઈ અદ્ભુત અમત્કારીક અને આશ્ચર્યકારક ખેતો કરી ખતાવે છે, તેની ચીત્રા કૃતીસહ સંપુરણ માહીતી આપવામાં આવશે; એનું વાર્ષીક લગ્ન જમ ટપાલ ખરચ સાથે રૂ. ૨૫) અઢી અગાઉથીજ લેવામાં આવશે; મહે આગટ રા. ૧૯૦૦ સુધી થનારા ગ્રાહકોને અગાઉ મુદતના ગ્રાહકો ગણી ૬ કોઈએ મનમાં ધારેલાં દેવી, દેવતા, ફળ, ફુંડ, ધાતુ, વગેરેનાં નામો તેને વગર પુછે કહેવાનાં દેવતાઈ કારડ, ૨ ચારી કરેલા ગણુસને પકડનાર જ્યોતીષી કારડ ૩ અન્યમ રીતે બદલાઈ જતું. માયાવી કારડ એ મુજબ ત્રણ ભેટો આપવામાં આવશે.

હાલ એનો દરેક અંક સહેલી ગુજરાતી ભાષામાં રાયત્ર ખાર પેજ ૨૪ પૃષ્ઠનો કાઢવામાં આવશે, મંગાવનારે મનીઓરડર કરી અગાઉથી પઈસા મોકલવા, અથવા ત્રણ ભેટો સાથે વી. પી. થી મોકલવા લખવું. નમુના માટે એક અંક જોઈએતો ચાર આંનાની પોષ્ટ ટિકિટા મોકલવી. પ્રોફેસર જી. એમ. કાર્લેકર.

૬૦—પંચમુખી ભારતીની કાપડગલીમાં મહાદેવના દેવળ સામે વહોરાની મોટી ચાલ, ગીરગામ પોષ્ટ—મુંબઈ.

પ્રો. જી. એમ. કાર્લેકર કૃત.

Wonderful Magic Box. તલેસ્માતીક જાદુઈ પેટી.

શોકને ખાતર ખાનગી મીત્ર મંડળીમાં ખેંચી કરવા કીંવા, ઘંધા રોજગાર સીવાય રખડતા ગરીબ લોકો જત્રા, યાત્રા, ઓરસ, મેળાવડા, નાટકશાળા વગેરે સ્થળે અદ્ભુત જાદુના ખેંચો ભજવી ખતાવી પોતાનું ગુજરાન ચલાવી શકે એ હેતુથીજ આ પેટી તૈયાર કરવામાં આવી છે, એમાં “ હાથમાંના રૂમાલ, ગ્લાસ, તથા રૂ. વગેરેનું ગુમ થવું, ખાળેલા રૂમાલનાં કુંડો થવાં, શાહીનું પાણી, કુંડો, અને અત્તરમાં ખદ્દનાઈજવું, પુરૂષને સ્ત્રીત્વ આપવું, ગંજફાની મીઠાઈ અને ભુસાનાં કુંડો કરવાં, અપુર્વ જલ સ્તંભન, તાત્કાલીક ખીજી તપતી, અદ્ભુત આકર્ષણ પ્રયોગ, ઈંદ્રજાલીક તંત્ર, હુકમી પીશાચ્ય ઈત્યાદી એકંદર એકવીશ ખેંચોમાં લગનારો સામાન જેવોકે ડખીઓ, ડમ, ગ્લસો, તમરકડીઓ, આરસી, રૂમાલો, રકાખીઓ, કારડ ખંડો, ખોરો, વગેરે સામાન મુકેલો છે, જે છોકરાંના રમકડા જેવો નહીં; પરંતુ સ્ટેજપર ખેંચો કરવા ઉપયોગી પડે એવડા આકાર કદનો હોઈ ભુ શોભીત રીતે રંગા વેસો છે. એ સામાનથી થતા ખેંચો કવી રીતે કરવા, તથા કેમ ભાષણ કરવું; તેની સર્વીસ્તર માહીતીનું એક પુસ્તક પણ દર પેટી સાથે મોકલવામાં આવે છે. જે વાંચ્યાથી દરેક ખેંચ તરતજ કરતાં આવડે છે. **કિંમત** ગરીબોને ભારે પડે નહીં એટલા માટે ફક્ત રૂ. ૨૫) રાખવામાં આવી છે. તોપણ ત્રણ માસની અંદર ખરીદનારને રૂ. ૨૦) લેઈ આપીશું. પેટીનું વજન આશરે ૨૪) રતલ છે. તે હીસાએ રેલ્વે ચાર્જ પડે તે જુદો સમજવો. મંગાવનારે પ્રથમથીજ પુરેપુરાં નાણા મોકલવાં કે જેથી રેલ્વે પારસલથી મોકલાવીશું; તેમ નહીંતો છેવટ ઓછામાં ઓછાં અર્ધા નાણાં તો અગાઉ થીજ મોકલવાં કે જે ૧૧ પાકીનાં નાણા ચારજ કરી વી. પી. રેલ્વે પારસલથી (પેટી) મોકલાવીશું. **પ્રો. જી. એમ. કાર્લેકર,**
પતો ઉપર મુજબ.

જાહુના ખેલો કરતાં શીખવું છે કે?

ઈંગ્લીશ, ફ્રેન્ચ, જર્મન, અમેરીકન અને હિંદુસ્તાનના નામાંકિત પ્રોફેસરો, જાહુ વિધાને નામે હાથચાલાકી, રમ્મા યાજુ, વીજળી, મેસ્મેરીઝમ, સ્પીરીટ્યુએલીઝમ અને લાગણી સંબંધી જે જે અદ્ભુત ચમત્કારીક ખેલો કરી ખતાવે છે; તેવી જાતના નાના મોટા અનેક પ્રકારના ખેલો કરવાનો સામાન હમારી પાસે વેચવાને તૈયાર છે. જે વિલાયતી સામાન કરતાં વજનમાં હલકા હોવા ઉપરાંત ઘણા સુંદર આકાર કદનો, મજબુત, ટકાવનાર રંગ, ખેરંગોથા શોભાયમાન રીતે રંગેલો હોવા છતાં ઘણી સસ્તી કિંમતે વેચવામાં આવે છે; જેથી હિંદુસ્તાન તેમજ બહાર દશા વર ખાતે પણ દર વરસે તે સામાન પુષ્કળ જગ્યામાં ઉપડી જાય છે. એ વિષે આપને જો વિશેષ ખાતરી કરવી હોય તો દુપા કરી બે આનાની પોપટ ટિકટો મોકલાવશો. એટલે આપને અમારો સાચા કચાટલોગ મોકલાવીશું. જે વાચવાથી દરેક સામાનના આકાર, કદ, કિંમત, અને ઉપયોગ વિષે આપને સંપૂર્ણ માહિતી મળશે.

પ્રોફેસર યુ. એમ. કાર્લેકર.

ટેકાણું— અંડારવાડા કાપડ ગલી—ગીરજામ પોસ્ટ—સુબર્જી.

